

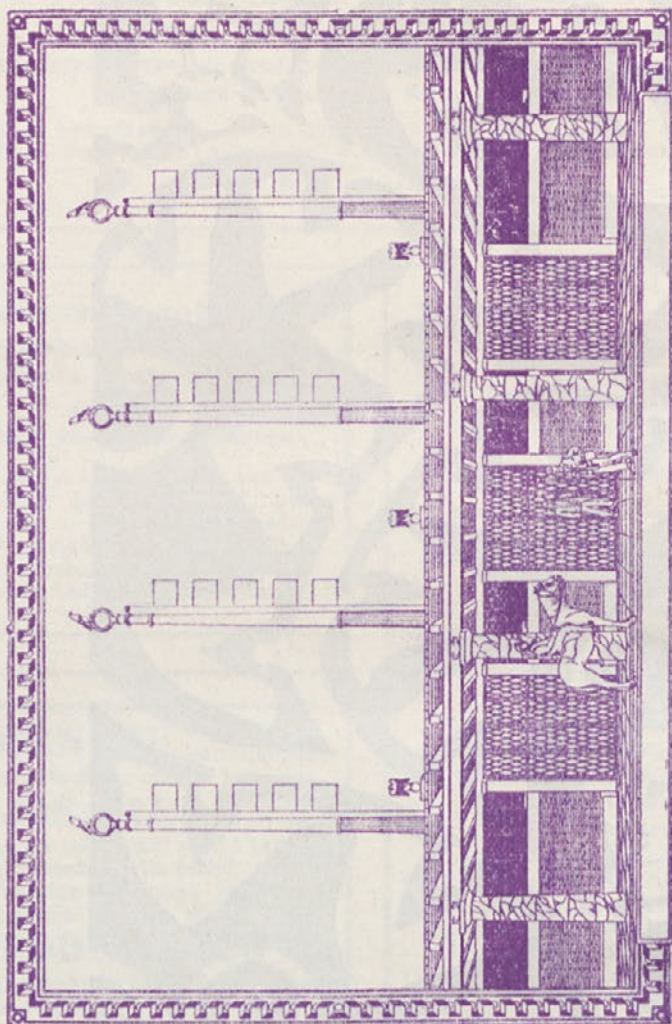
Poština plačana v gotovini.

MLADOST

1928

Št. 10

P O R T A L O R L O V S K E G A S T A D I O N A

MLADOST glasilo Orlovske Podzveze v Ljubljani, izbaja 17. v mesecu. Urejuje dr. Gregor Žerjav, Ljubljana, Vodnikov trg 4. List izdaja konzorcij „Mladosti“ (dr. Joža Basaj, Ljubljana, Dunajska cesta 88). Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (K. Čeč). — Upravništvo v Ljubljani, Ljudski dom (pisarna Društvene nabavne zadruge). — Uredništvo je v Ljubljani, Ljudski dom (Orl. Podzveza). — Naroča se: Upravništvo „Mladosti“, Ljubljana, Ljudski dom. — Naročnina: Za redne člane in starešine brezplačno, za vse druge Din 30— letno; posamezna številka Din 2-50. Za naročnike izven Jugoslavije po dogovoru.

Ob desetletnici zedinjenja.

Bratje! 1. decembra praznujemo državni praznik zedinjenja še posebno slovesno kot 10letnico tega velikega dogodka v zgodovini jugoslovanskega naroda. Praznujmo ta praznik v istem navdušenju, ki je navdajalo vse pred desetimi leti. Odkar je namreč Jugoslovanski klub v dunajskem parlamentu podal ono znamenito izjavo — majniško deklaracijo — in so vodilni možje našega naroda pod vodstvom vladike ljubljanskega dr. A. B. Jegliča izjavili, da je želja po osvoboditvi in združitvi vseh Jugoslovancev — želja celokupnega naroda, ter se je ta zahteva razširila do zadnje naše gorske vasice, odtedaj ni bilo v naših srcih nobene druge misli več kakor misel na osvoboditev in združitev. Po osvoboditvi 29. oktobra 1918 je prišla združitve 1. decembra istega leta; 24. novembra je Narodno veče v Zagrebu, kot priznan zastopnik Slovencev, Hrvatov in Srbov nekdanje avstroogrške monarhije, sklenilo združitev. V Belgradu so pa 1. decembra odposlanci Narodnega veča v slovesni avdijenci prestolonasledniku-regentu Aleksandru javili ta sklep, nakar je prestolonaslednik s svečano izjavo to ponudbo združitve sprejel. Besede, ki jih je tedaj naš sedanjí kralj spregovoril, so izraz tedanjega navdušenja. »Progllašam vjedinjenje Srbije z zemljami nezavisne države Slovencev, Hrvatov in Srbov v edinstveno kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. — Bodi nam vsekdar srečno in slavno naše kraljestvo Srbov, Hrvatov in Slovencev!«

Nam slovenskim Orlom je misel, da je to kraljestvo naše, ta država naša za sedaj in za vedno, mila bila tedaj in nam je po desetih letih bojev in dela še milejša. Kakor pred desetimi leti, tako plavajo tudi ob desetletnici zedinjenja naše misli po jugoslovanski domovini od Gosposvetskega polja do viharne obale Črnega morja in do sinje Adrije in k molitvi sklenimo roke: Daj Vsemogočni vsem bratom svobodo, daj njihovim srcem mir in slogo!

Slovenska orlovska zveza.

Venceslav Winkler:

Oče naš . . .

Oče naš,
ki si me z besedo obdaril,
daj mi jo rjovečo sredi polja,
da bom oznanjal do neba
žalost gasnočega ljudstva.

Oče naš,
daj mi svetilnik s plamenečo lučjo,
da znova kresove prižgem po planinah:
naši stražnji ognji so dogoreli,
stražarji molče onemeli
kakor v brezupnosti in mislijo z grozo
na konec poldneva.

Oče naš,
daj mi pesem slovesno,
da z njo pred tvoj Jeruzalem stopim
in čez mestno obzidje
zapojem o tvojem prihodu
in tiho dodam žalostinko
o dnevih tesnobnih
pri babilonskih vodah.

Br. Janez:

Zgodba treh src.

XI.

Tisti teden pred Malim Šmarnom se je v vasi pojavil človek, ki je pri nas bil redka prikazen in je zato vzbujal pri otrokih strah in pri odraslih zanimanje. Bil je to dimnikar, ki je mogoče vsako leto enkrat iz mesta zašel v naše hribe. Topot je bil ta spoštovani obrtnik majhno, čokato človeče, z voglato glavo, mežikajočimi očmi, nabrekli mi lici in tesno pritisnenimi ušesi, — skratka, bil je naš častivreden znanec iz prvega dela povesti.

Podjetno se je kretal po vasi, ometel par dimnikov in opoldne z velikim zadovoljstvom stopil v gostilno. Tu sta se sešla s Cifro kot stara znanca in se pristrčno pozdravila. Posebno Cifra ga je bil izredno vesel, kakor dolgo zaželjenega, iskreno ljubljenega prijatelja. Zvečer je svoje veselje nad svidenjem podkrepil še s tem, da je vzel nase ves račun za jedačo in pijačo in je dimnikarčka celo povabil, da deli z njim skromno, a prijateljsko prenočišče.

Iz nekif prejšnjih skušenj poučen je črnih začel slutiti, da ima Cifrova prijaznost globlji pomen. Ko sta zavila v napol podrto bajto koncem vasi, ki je služila Cifru za »delavnico« in hkrati za prenočišče, in je njegov gostitelj skrbno porinil zapah, zagrnil okna in šele nato prižgal brljava svetiljko, — tedaj je dimnikarček prav vedel: Cifra ima svoje načrte. In na razodetje mu ni bilo dolgo čakati.

»Vidiš Bine, dovolj bo prostora za oba. Tam v kotu ti posteljem, da boš spal kakor na perjanicah. A ne še takoj! Rad bi o nečem zelo važnem s teboj govoril. Razumeš?«

Ves zguban in spačen Cifrov obraz je bil malo priporočljiv. Kazal je toliko raznovrstne prebrisanosti in lokavosti, da se vrli gospod Bine v njem ni mogel spoznati.

»Stvar je brez ovinkov namreč sledeča« — je povzel zopet besedo Cifra in znižal glas v komaj slišen šepet. »Tu se obeta zaslužek, prav dober zaslužek, — razumeš, saj nisi novinec — računam, da bo vrglo lepe denarce, tisočake. Vse sem že premislil, pretuhtal na vse strani, a sam ne morem... Mislil sem že na te; kot že včasih, bi mi ti mogel izvrstno pomagati...«

Dimnikarček je dobro čutil, da hoče Cifra s spomembo onega, kar je že »včasih« bilo, izvajati nanj pritisk, češ, ne pozabi, da imava skupne spomine. A ravno misel na te spomine ni bila nič kaj prijetna. Bine je vedel, kako se je tedaj bilo treba skrivati in pehati, da sta se izvila policiji. Zato ga ni nič kaj mikalo, spustiti se v nove pustolovščine, zlasti ne s Cifro, nad katerim se je v vsakem oziru čutil visoko vzvišenega.

Ker ni bilo odgovora, je pričel Cifra znova spodbujati: »Vedeti moraš, da gre za popolnoma nedolžno in čisto nenevarno podjetje...«

»Meni prav za prav ni treba. Shajam za silo brez tega...«

»A daj si dopovedati! Gre za veliko, stvar bo opravljena v četrh ure in niti najmanj ne rizkiraš...«

»Koliko dobim...?«

»Delila bova bratsko na pol. Vsak enak delež!«

»Vsak enako?« Bine se je spomnil, da tudi v tem pogledu Cifra ni bil tankovesten in da ga je rad prikrajšal pri deležu.

»Kaj nameravaš?«

»No, le poslušaj! Tu doli v vasi stanujeta v svoji hiši dva stara človeka čisto sama. Otroke imata v Ameriki, ki pošiljajo veliko denarja. Vsi ljudje v vasi vedo, da je ves ta denar doma, ker ga ne nalagata v hranilnico. Sta pa zelo previdna. Vedno je vse zaklenjeno in zaprto z zapahi, celo podnevi. Hodil sem že okrog in poskušal, pa ni mogoče priti blizu. Z vitrihi ne opraviš ničesar, ker drže zapahi. Vlomiti vrata in delati mnogo ropota se ne sme, ker je hiša sredi vasi in bi sosedu takoj slišali. Šlo bo edino na ta način, da nekdo vrata odpre znotraj. Ti prideš tu kakor nalašč. Tiho, brezslušno se spustiš skozi dimnik — kaj je to tebi — in od znotraj odpahneš vrata. Nič drugega, to je vse! Ostalo prepustiš meni...«

»Če bi se splačalo...«

»Splačalo se bo! Verjemi! In pošteno bova delila...«

»Kaj pa, če je kak pes pri hiši, ki nama ob najbolj prikladnem času skliče pol vasi na vrat?«

»Psa imata in še hudega. A ta je že moj prijatelj. Mislil sem na vse. Bodi miren in zanesi se name. Tvoja varnost je tudi moja varnost in verjemi, da bi jaz nič nerajši ne šel na ričet, kot ti. Zato se zanesi name, ki imam že nekaj skušnje.« Z nekim ponosom je dodal Cifra zadnje besede.

»In takoj nocoj da bi poizkusila?«

»Takoj nocoj, ker je noč kot nalašč za najin posel. Temna in deževna, da se ne sliši koraka. Ko bo končano, se ne vrneva semkaj, ampak greva dol v županov mlin, kjer imam svojo staro. No in doli je tudi nekdo, ki te bo zanimal...«

Cifra se je ostudno zarežal in pokazal grde, kakor domine razjedene rumene zobe. — »Tudi to bo malo plačilo za tvoj trud.«

»Kaj, Dora je tu?«

»Da, tudi ona. A sedaj pustiva babe in naprej na delo!«

Urni kazalci so lezli na polnoč, ko sta »poštenjaka« odšla. Cifra je potaknil po žepih vitrihe, pile, svedre, dléta in kar je drugega vlomilnega orodja. Imel je toliko teh stvari, da se je Bine čudil. Pozabil ni niti maske in električne

svetiljke. Vtaknil je v žep tudi kos mesa. »To je za psa,« je pojasnil tovarišu. »Notri je strihnina, da bi umoril vola.«

Varno sta stopala za vrtovi po zmočenih tleh. Močan naliv je dušil in sproti zakrival njuno sled. »Kakor nalašč,« je sopihal Cifra in se kradoma lovil med drevesi. Nekaj korakov za njim je spel pomagač, se spodtikal in pritajeno preklinjal temno noč in blato in dež. Koncem nekega vrta se je ustavil Cifra.

»Tako. Tu me počakaj, da opravim s psom in pristavim lestvo, da moreš na streho. V petih minutah sem nazaj.«

Bine je bil povsem mnenja, da bi bilo najbolje vse skupaj pustiti in iti nazaj. A sedaj ga je zviti lisjak privezal z oblubo, da se snide z Doro. Vzbudili so se stari spomini in podžgali novo strast... Zato je ostal. »Če že ravno hoče, zdrčim po pihalniku dol, odprem vrata, potem pa naj opravi sam kakor hoče. Njegova skrb!«

Noč je bila pošastno temna, glasno je pljuskało raz streh in drevja. Neslišno je ob njem zrasla temna senca in ga pozvala s seboj. — Še dobrih sto korakov in videl je, kako skrbno je. Cifra vse pripravil. Dolga lestva je bila postavljena ob zadnji strani postavno zidane hiše. Nič se ni ganilo, pes je pravkar poplačal svojo zaupljivost z življenjem. Ovila sta si še s cunjami čevlje, Cifra je pokazal velika vežna vrata in mu v par besedah pojasnil lego kuhinje in veže. Varno je stopal Bine po lestvi navzgor in se brezslušno splazil po strehi višje gor do dimnika. Tega posla je bil vajen. Nekaj hipov nato je zginil. Dolgo, dolgo ni bilo ničesar, minuta za minuto je potekala, vsaka daljša kot večnost. Cifra je že obupaval. Ali je dimnikar prav razumel, kako in kam naj se obrne... Ali ni naletel na nepredvideno oviro...

A že so se nalahko odprla velika vežna vrata, čisto brez šuma. Bine se je izkazal večjega mojstra, kot pa mu je Cifra zaupal. — Venkaj je smuknil črnuh, smrdeč po sajah kakor vrag.

»Toliko, da nisem crknil! Zvečer so kurili in v dimniku je vroče kot v peklju. Ves sem osmojen. Glej, da hitro opraviš svoj posel.« — Bine je stopical od bolečin in škrtal z zobmi, da ni glasno preklinjal.

Cifra je hitro vtonil v temno vežo, dimnikar pa je skočil prek ceste na stražo. Silovito ga je peklo po vsem životu. Tolažilo ga je edinole upanje, da bo podjetje uspelo.

Cifra je pogumno prodiral po temni veži, se spretno izognil spalnici in otipal vrata čumnate, kjer je slutil denar. Nalahko je pritisnil kljuko in skušal odpreti. Vrata so bila zaklenjena. Poskusil je z vitrihom in po par krepkih, spretnih sunkih se je zapah obrnil in vhod je bil prost. Tat je napeto prisluškoval. Čeprav ni šlo brez vsakega šuma, vendar se ni nič ganilo. Grobna tišina je vladala po vsej hiši, kot da je izumrla. Slišati je bilo le curljajoči dež in šum vetra.

Cifra je prižgal električno svetiljko in varno stopil v ozko kamro. Bil je nametano vse križem, orodje, obleka, razne košare, posode in vreče. Stežka se je splazil do široke, nizke omare, napeto prisluškujoč ob vsakem koraku.

A tu, prav pri cilju se mu je izjalovil načrt. Ali ni dovolj pazil pod noge ali kaj, zapletel se je v neko vrvico in — morda je imel gospodar nalašč tako pripravljeno: ta je potegnula nekak vzvod in hip nato je z visoke omare z gromkim treskom priletela na tla lončena posoda in se raztreščila pred Cifrovimi nogami.

»Vsi hudiči!« je siknil tat in obstal presenečen kakor vkopan. Takoj nato pa so se oglasili v sosednji sobi nagli, zmedeni glasovi. Še nekaj hipov in odprla so se vrata v vežo in takoj nato je zadonel strel iz puške. V blaznem strahu se je pognal Cifra k izhodu in v veži skoraj na tla podrl moža v spodnji obleki,

ki je prestrašeno kriknil, ne da bi mogel rabiti izpraznjeno orožje. A tat se je že spretno izmuznil na cesto in s klicem »Za mano!«, kar naj je veljalo dimnikarčku, ga je vzela črna noč.

Medtem je druga roka v hiši našgala luč, hrupno se je odprlo okno in hreščeč glas je preplašen viknil v tème: Na pomoč, na pomoč! Tatje, roparjil — Odgovoril mu je najprej pasji lajež, nato so se še drugod pričela odpirati okna in nastal je tak hrup in trušč po vasi, kakor ob kakem požaru.

A Cifra je naglo drsel po strmem pobočju proti mlinu, se lovil za grmovje in vlačil za seboj malega dimnikarčka, ki je padal in klel od bolečine ter jeze. Bolj in bolj se je oddaljeval hrup prebujene vasi in lahko sta bila uverjena, da ju po tej poti in ob težki temi ne bo nihče zasledoval. In ker je še vedno lilo kot iz škafa, sta mirno upala, da bo dež zabrisal vsako sled.

A tedaj, nenadno, — že prav blizu mlina, zapazi Cifra tik pred seboj moško postavo. Ni se mu bilo mogoče ne potajiti, ne izogniti, saj mu je tako rekoč priletel v naročje. In res, že ga zgrabi dvoje krepkih rok in svež glas krikne nad njim: Kdo je? —

Ob zvoku glasu se je Cifra takoj pomiril. Spoznal je ponočnega potnika. Bil je Ciril, ki se je vračal s ponočnega obiska... Zato je z vso mirnostjo, ki jo je bil zmožen, odgovoril:

»Pošten človek.« —

Tudi Ciril ga je spoznal po glasu.

»Pa sta dva!«

»Da, ta tujec je v temi in dežju zgrešil pot, pa mu pokažem po bližnjici v dolino... Lahko noč, Ciril!« —

»Lahko noč!«

(Dalje.)

Moravska orlovska družina ob blagoslovitvi novega prapora, 22. julija 1928.

Ti svet krasan — naš Korotan.

(Ob osmi obletnici plebiscita.)

Da smo tudi mi Slovani,
da slovensk' je Korotan,
narod naš dokaze hrani,
jezik naš in duh in stan!

(L. Toman, Pesem koroških Slovencev.)

Banatski Švabi so pred par leti obhajali 200letnico, odkar so se naselili v Banatu. Naš narod pa živi na Koroškem že nad 1300 let. Bili so časi, ko se je na pobočjih in po dolinah pod Visokimi Turami, gori pod orjaškim Velikim Klekom (3800 m), govorilo slovensko. Vsa dežela je bila slovenska. Od Slovencev je dežela dobila ime Gorotan ali Gorotanija. Odtod staro latinsko ime »Carantania«, odtod tudi imena: Korotan, Koroška, Carinthia, Kärnten.

Danes je naš, t. j. slovenski, samo še južni del dežele od Šmohorja v Ziljski dolini pa do štajerske meje, od Karavank pa do vrh Sv. Helene ali Magdalenske gore in do vrh Svinje planine.

To je »naš« Korotan.

V tem Korotanu leže mesta: Celovec, Velikovec, Pliberk, in čisto ob robu, a še v našem ozemlju, Beljak. V tem Korotanu leže jezera: Vrbsko ali Celovško jezero, ki je največje, najlepše in najbolj obiskano jezero na Koroškem; dalje Baško jezero med Rožno in Ziljsko dolino ter Klopinsko jezero v Podjuni. A najimenoitnejše gore Slovenskega Korotana so: Peca (2114 m) nad Podjuno, Obir (2141 m) na meji med Rožem in Podjuno, dalje Košuta, Stol in Jepa na meji med Kranjsko in Koroško. Potem Ojsternik (2035 m) med Ziljsko in Kanalsko dolino in Svinja planina (2081 m) kot najsevernejši mejnik med nemško in slovensko zemljo.

Koroški Nemec Henrik Widmann takole opisuje lepoto koroške zemlje: »Temne višave se menjavajo z rodovitnimi, blagoslovljenimi dolinami in v sanjavih alpskih jezerih se zrcalijo bežeči oblaki. Kakor srebrne niti preko zelene obleke polekajo reke in nosijo pozdrave svoje ledeniške domovine v daljna morja. Ti svet krasan, moj Korotan!«

In naš Ksaver Meško, ki mu je Koroška postala druga domovina, takole piše o Koroški: »In krasna je tako, tako vsa čudovita s svojimi resnimi, skoraj grozečimi gorami in svojimi sanjavimi, melanholičnimi jezери, da jo srce mora ljubiti in oboževati.«

Naravnost zaljubila pa se je v Koroško goriška Slovenka, učiteljica, ki je pred plebiscitom bivala leto dni na Koroškem. Takole je pisala v svojih pismih: »Ne morete si misliti, da je mogoče tako ljubiti, skoraj oboževati kakšen kraj in ljudi, kakor ljubim jaz Koroško in ljudi, v katerih sredi sem se počutila kakor doma. Tako rada sem jih imela in ne morem jih pozabiti.«

Spominjan se na one dni z neke vrste pobožnostjo. Vsaka stezica, vsak gozdček, vse one krasne jutranje in večerne zarje se mi zde kot lepe sanje, ki jih človek, žal, ne more več pričarati. Mogoče si mislite, da so to le besede, a ni tako. Kar naenkrat se včasih spomnim na ono kratko pot čez grič v S. Prav z vsem srcem si zaželim, da bi zopet zaklicala brodnika, da bi me prepeljal čez one hitre dravske valove.

Sinoči sem zopet sanjala o Koroški. Zjutraj sem mislila, kako rada bi poletela na Koroško in kogar znanih bi prvega srečala, bi mu padla okoli vratu in se mu razjokala na prsih in sama bi ne vedela, ali naj bi bile to solze žalosti ali veselja.« — — —

Ti svet krasan — naš Korotan!

Premislimo.

Res nam je neprijetno, če nas kdo nadleguje z varčevanjem; celo vrsto izgovorov imamo pripravljenih in celo zamerimo človeku, ki varčuje, pa še nas v to nagovarja. Namreč: če bi ne imel denarja kakor mi, bi ne varčeval, kakor ne moremo mi. Revež ostane revež, hrani in varčuje pa le tisti, ki že zase dosti in preveč ima.

Kajne, da je tako? Pa še drugih izgovorov imamo, ki jih ne omenjam; čimbolj jih pogrevamo in v spomin kličemo, tembolj bodo naši in za nas usodni. Zato: brez izgovorov!

Tole moramo popraviti: v varčevanju mi razumemo samo zbiranje denarja, katerega nalagamo v denarne zavode, banke in hranilnice. Mislimo, da je varčen samo tisti, ki vsak dinar takoj nese v hranilnico ali pa ga trdovratno drži pri sebi, samo da ne pride v tuje roke.

Kako? Mar se varčuje tudi drugače, kakor z denarjem? Zares ne smemo razumeti pod varčevanjem samo shranjevanje in pametno ravnanje z denarjem. Vzemimo rajši obsežnejši pojem: varčevanje v splošnem in najširšem smislu, prevdarno gospodarjenje z vsem, kar je naše telesno, duhovno. Tak splošni čut varčevanja nam bo treba obnoviti in poglobiti, pa upamo priti tudi do jasnejše oblike: varčevanje z denarjem. Denarno varčevanje in čut zanj je samo en majhen del, samo en izraz tega čuta; ni izvedljiv pri vsakem človeku enako in je treba še razpoložljivega denarja, ki ga moremo pogrešati.

Tedaj: mislim na splošni smisel varčevanja in hočem reči: četudi takrat, ko nimaš denarja, skušaj s svojimi darovi in močmi, s seboj samim prevdarno upravljati — že varčuješ. Ko boš imel denar in boš moral tudi njega pravilno razdeliti, ti bo stvar lahka in boš varčeval z vidnim dobičkom in sebi vedno v korist.

Kako mi varčujemo?

Včasih preveč in v svojo škodo. Vsako pretirano varčevanje nam utegne prikrajšati zdravje, dobro ime, in kar je več: naš značaj. Nevarnost je, da postanemo skopuhi, pohlepni in zajedljivi. Takih značajev pa se naš rod otesa, ker so sebičneži in grabljivi samogoltniki rja za družbo in njena bolezen.

Kako preveč?

Pri napornem delu si ne privoščimo miru in počitka; izčrpanim močem pritrgujemo obnove v hrani; slabemu razpoloženju ne pustimo zabave in mladostnega veselja. Oslabelemu spominu, ugaslemu idealizmu in ohlapni izobrazbi ne pomagamo s knjigami in s samoizobrazbo. Ko gremo med ljudi, se primerno ne oblečemo. Vse nam je prav in dobro, samo da ne stane truda in denarja. S samozavestjo, lastno sodbo in pretehtavanjem preveč skoparimo; lastne značajnosti in narave si ne upamo izražati!

Včasih varčujemo premalo; to je za nas usodno in nas more v celoti uničiti. Nerazsodno razmetavanje naših sil in sredstev nas vodi navzdol in nam tudi v ugledu škoduje. Za nepremišljene in nemoške nas smatrajo in nam nič zaupati ne morejo.

Kako premalo?

Brez razsodnosti služimo telesu, da se nam upira in nas mora z boleznimi opominjati. Ravnamo se po drugih, da jim le ustrezemo. Nič ne premislimo in kar brez svoje sodbe delamo. Svoje besede kar trosimo in svoje dobro ime pivskim družčinam izpostavljamo. Enakovredni hočemo biti bogatinom. Sebi v zasmeh jim sledimo v obleki, hrani in družabnosti.

Da nimamo denarja, tožimo!

Dosti pa ga imamo za neprimerne obleke, za čezmerne zabave. Za popivanje in kajenje, ki nam pri polni naši zavesti zdravje izpodkopujejo in še

za bedaste filme v kinu in za pobalinska pohajkovanja imamo denarja dovolj. Da ustrezemo sebi in drugim, svojim brezštevilnim razvadam — ni previsoka nobena cena.

Torej: ne preveč in ne premalo varčujmo! Varčevanja srednja pot je i tukaj zlata pot. To sredino dobiti in izbrati, je naša težka naloga. Nismo vsi enaki: enemu je že prirojeno, da ima smisel za varčevanje; drugemu pa tega dopovedati ne moreš! Recimo: kakor že ima kdo svoj značaj. Če si količkaj resen, boš imel čut varčevanja. Če ga pa ne poznaš, te bo svet v to prisilil. Pod tujim pritiskom boš varčeval, prav redkokdaj v svojo zadovoljstvo.

Tudi od značaja je tedaj odvisno, kako in koliko varčujemo. Poskusimo zato dobiti tiste razloge v značaju, ki nam branijo, da bi varčevali, hranili.

Lahkomišljenost in brezbriznost: ne zmenimo se za nobeno stvar, živimo tja v en dan, iz rok v usta.

Nesamostojnost in neodločnost.

Neresna vzgoja značaja.

Pomanjkanje življenjske sile in vztrajnosti.

Vse polno predsodkov in ugovorov.

Nezaupanje in otročja preprostost.

Samoljubje in napačna samozavest (bo že tudi brez varčevanja šlo), ali: do smrti bom že živel!

Resnično: to in podobno nam je pri varčevanju ovira, ki jo bo treba premagati. Pa ne pri drugih, pri sebi najprej. Težka je ta naloga! Pa je vredna truda, ker je cilj lep: živeti urejeno in sigurno, prijetno sebi in družbi. Vreden je varčevanja! Pomislimo: kako bomo pa z denarjem prav varčevali?

Zupanov Lojze:

V Orla ne verujem več . . .

Že dalj časa ne verujem več v Orla; namreč v njegovo mlado moč: da se ne boji javno verovati, moliti pred bogokletniki, božje nedelje spoštovati, oj biti katoličan s polno dušo . . . V čisto srce, ki gradi sladko družinsko ognjišče — ne verujem več. In sploh v veliko poslanstvo njegovo: da nese v vso mladino veselje in zmisel za delo; ljubezen do domače grude in hiše in očeta in matere; a najbolj verno ljubezen do Brata Jezusa, ki je v cerkvi tako bridko sam; in do njegove Matere, ki nam je mati in sestra . . .

Oj, brat Orel, kdo mi je vero vate ukral? Ti sam!

Videl sem te:

Tvoj praznik je bil. V jutro si molil, popoldne si telovadil, na večer si bil pijan; v rdeči srajci si se majal med drevjem, oj v rdeči srajci in s peresom za čako si se zrušil na grivo . . . Kako me je sram zalil, brat Orel, zate, za tvojo čast! Odčesnil sem vejo z jablane in te pokril.

Pred cerkvi: Že se je brala sveta maša v božji hiši, zunaj pa so state gruč mladih fantov. Drug je čakal drugega; kdo se prvi odtrga od družbe in gre v cerkev: polovica bi šla za njim. Med njimi si stal ti, moj brat, pa se nisi ganil. Zatajil si Boga, prelomil si zakletvo, ki si jo dal ob vstopu v Orle, da boš vedno in povsod živel po vzorih zvestega Orla . . . Kako naj ti še verujem, ko nisi mož! Govori mi, pripoveduj mi samo golo resnico; ne verujem ti več, odkar sem samo enkrat videl v tebi tako laž . . .

Večer sredi sela: Odpahnem okno, da poslušam mlade fante od križa, kjer pojo, oj tako domače pojo; same naše pesmi: o devojki, ki si balo prede; o njenem dragem, ki je šel preko zelenega morja v tuje jame in si koplje do-

larje... Okna so se prižigala po selu, mlade glavice so se sklanjale preko nageljev in rožmarinov in se radovala: Jeli poje moj Tone, moj Jože, moj Janez... Že shlajena srca starcev so se žalostno vnela: Tako smo pred daljnimi leti i mi; pa ne bomo nikoli več, oj nikoli več...

Pa glej, vrgla se je pesem od križa; kakor grda kletev nas je udarila po srcu. Oj, to ni naša pesem. Naše so čiste, ta pa je, kot bi iz gnojišča pognala. Ako niste imeli lepše, še to bi ostavili v vojaki. Naše selo, naše hiše i polja i loze boli od te pesmi... Žalostno so ugašala okna, čul sem žalosten vzdih: Nočemo vas, vi umazani. Prej ste bili lepi, lepa je bila vaša beseda, lepa pesem. Nocoj pa ste za nas umrli... Jaz edini sem oblonel na oknici in nisem verjel, da gre od križa ona pesem. Vstal sem in krenil tja. Mistil sem ves gnev iztresti iz srca. Ko pa sem tebe videl, moj Tone, moj Jože, moj Janez, sem se okrenil, kot bi me s polenom po glavi. Vedel sem tedaj, da je ni razlike med teboj in onim, ki ni nikoli lepe besede slišal, nikoli cerkve videl.

Oj brat Orel, naj ti še naštevam: Kako si grdo besedo dekletu rekel, da jo je kri zalila in se je umaknila od tebe, ki praviš da si vitez! Kako si nekoč v jezi po taljansko Boga klel! Kako si se lagal o svojem bratu! Kako ga mrziš, ker je lepši, spretnejši! Oj, molčal bom, ker do konca je daleč, daleč. Samo to rečem: v tebe, brat Orel, ne verujem več. Ti si zame umrl...

Oj brat, ki sem te samo enkrat grdega videl, prekličem, da si za me mrtev. Živiš, živiš; radi teh, ki so mi v vojaki srce razveselili, ti odpuščam.

Glej, iz vseh sob in dvorišč so rohnele božje kletve, krohot se je valil za umazanimi dovtipi, opolzke pesmi so bučale od vseh kotov. Jaz pa sem prišel med te ljudi iz svete hiše...

O, kako žejno sem v tistih dneh iskal prijateljskih oči, ki bi isto trpele kot moje, pa jih nisem našel. Od sobe do sobe sem hodil: povsod mrz in laž in pekel. Zavil sem za barako, da se zatopim v svoje samotne misli, pa evo, na streho naslonjen je čital Zlato knjigo... Oj France, Gorenjec, kaj si mi rekel? Da ne čuješ ene same pesmi, ene same besede, vse gre mimo tvojih ušes. Ti veš le za svojo zlato knjigo; iz te živiš v dnevu in v noči. Pa še si dodal: Če bi ne bil Orel, bi ž njimi pel, kvantal in se smejal...

Tudi moja ušesa so polagoma otrpnila. Slišal sem razgovore in pesmi, pa nisem razumel. Videl sem umazane reči, pa nisem vedel zanje. Med fante sem šel kot fant in znova sem videl, to pot Toneta iz Belokrajine. Ta dečko je spremljal vojaško življenje v vsej kasarni: od gruče do gruče je šel, se vmešal v pesem, v dovtip, zasmel se in šel naprej. Nihče ni vedel, da njegove misli niso iste kot vseh. O, Jože je mrzil to umazano vzdušje; ali znal je, da veliki možje brodirajo skozi vse močvare, da iz njih rešujejo pogrezajoče se.

Brez njega niso začeli, ako je bil v družbi.

Ti vodi, Slovenec! Glej, tam od ograje nas gledajo dekleta. Ono: »Išle bule...«.

Ne, te ne pojem, imamo drugih pesmi. In tako so šli preko umazane na lepo: »Maje zlato«. Vselej je zmagal.

Brivec iz Zagreba se je zmeraj štel med inteligenco. Pa klel je, kar se sploh na tem in onem svetu prekleti da. Tedaj mu reče Jože:

Čuješ, Franjo, pri nas so najbolj prosti mesarji in čevljarji. Pa ti so, ako gledam tebe, najbolj inteligentni ljudje, ker niti ne sanjajo o psokah, ki jih ti od jutra do večera bluješ. Naše kletve so nedolžne: Hudič, strela, prmejduš. Ako hoče kdo več, gre v Italijo ali k vam na posodo iskat. Pa še one male kletve se izgovarjajo le v moški družbi. Spominjam se študenta, ki se je oblačil za ples; pa mu je vedno na koncu jezika čepel hudič. Pol ure se je učil govoriti, da se ne bi na plesu spozabil pred svojo plesačico... Pri vas pa kolnete pred dekleti in one z vami kolnejo...

Jože, veseli Belokranjec je rasel v orlovski dvorani.

Pa kaj jih bi našteval! Vesele oči sem videl, dve besedi sem dal enemu ali drugemu, pa sem vedel, da je Orel. Zakaj? Govoril je dostojno, prijetno, iskreno. Začutil sem ono toplo bratovsko vez, ki veže vso slovensko orlovsko družino; ene grde besede, ene kletve ni bilo. Vsako nedeljo so se zbirali pod korom. (Enkrat smo zapeli na koru v kvartetu nekaj slovenskih Marijinih pesmi, pa še nedelje in nedelje vedo Hrvatje, da tako sladkih pesmi, kot so slovenske, ne najdeš, pa hodi do konca sveta!) Kadar smo se razgovarjali, nam je bilo, da smo doma; da vidimo naše njive, naše hiše, naše verne ljudi. Tukaj pa ni cerkvic na holmih, ni križev, ni Marijinih znamenj, tukaj je mrzlo v polelju. Najbolj pa mi je zapelo v srcu, kadar sem čul od Hrvata ali Srbina: Mi dobro ločimo Slovence: oni ne psujejo, dobri, zvesti tovariši so in veseli... Jaz pa sem rekel: To so slovenski Orli.

Takrat mi je bilo žal grde sodbe, da v Orla ne verujem več. O, verujem, verujem. Koliko bi jih v vojakih utonilo, pa se vrnejo čisti nazaj! Tu ni skrbnega materinega očesa, njene ljubeče prošnje: Ne hodi, sinko tja! Pogubili bi te, mojemu srcu bi te ukradli; ni očetove resne besede: Za mojimi koraki hodi, pa boš vedno srečen! O, v vojakih so široko odprta vrata v brezmiselno življenje; v žolto lužo se vržeš, pa nihče te več ne izvleče na obal...

Zato, brat Orel, kako te ljubim, ker vidim, da ne znaš samo discipline iz vojnega zakonika, nego i disciplino nad željami svojega telesa, ki jo je vklesal orlovski nauk v tvoje srce. Pojdi še dalje od matere, od domovine, ne bojim se zate, ker si kot Orel dozorel v moža.

Janez i Jože i Tone, ki sem vas prej sodil, ne sodim vas več, ker po orlovski vzgoji boste tudi vi veliki možje...

Venceslav Winkler:

Pismo.

Sredi morja svetov je zajeta v tesnobo hribov
in krivičnih meja domačija gasnočega ljudstva.

V trpljenju in mraku se pota razmikajo v bele smeri:
v besedo prostosti in lihega čakanja jutra in teme
in v vihro mladostnega boja in krika napetih rok.

Bodimo družina! Eni s svetilnico v rokah nam steze izbirajo
v pragozdu razbitih dreves in mejnike zabijajo v tla
za smer in merilo pojočim stražarjem, ki v borbo hite.
Drugi s sekirami v rokah nam čistijo pota v široke ceste.
In, kar jih je zadaj, se zgrinjajo v silno armado
in z malim korakom in z zdravjem in pesmijo v dušah
in z verno molitvijo k božjemu Sinu gredo skozi gozde
do svetega dneva.

Bodimo družina! In vsakdo med nami gre s svojo smerjo
in stikajo vse se nekje v horizontu in stopijo svetle v nebo.

Oj, sredi morja svetov in zdravja širokih polja
raste in raste naše mlado drevo do neba.

(Odlomek orlovskega življenja.)

Tisto leto smo od našega odseka odhajali k vojakom trije, Ivan, France in jaz. Bili smo neločljivi prijatelji, da, skoro bratje. Ne vem od kdaj je izhajalo to naše prijateljstvo, menda že iz dni, ko smo prvič skupaj nastopali na društvenih odrih in telovadnih prireditvah. In pozneje, ko smo bili v odboru, prvič France, drugič pa Ivan kot načelnik, jaz pa od ustanovitve odseka in naprej celih pet let kot vodja naraščaja. Delali smo v organizaciji po svojih močeh, v idealnem nardušanju in ker smo bili enih let, smo bili tudi v mislih in holenju skoro enaki. Pri vsakem sklepu, katerega smo pa vselej že poprej med seboj preresetali, smo si bili edini in smo hoteli le dela in dela ter doseči uspehe.

In tako smo rasli naprej do dneva, ko smo šli k naboru. Peljali smo se na rozu, sami zase, brez običajnega zalivanja z alkoholom, kljub zasmehovanju nekaterih fantov-znancev. Imeli smo pripete znake, nalašč da pokažemo, kaj smo. Francetu je njegov prijatelj izza šolskih let, hud nasprotnik, očital znak, češ, da smo že pod vojaško disciplino in moramo biti nepristranski. France mu je odgovoril v šaljivem tonu kot vsakemu, ki ni bil sposoben za resno besedo, in mu tako zaprl usta, da je osramočen umolknil. Komisija nas je spoznala sposobnim in dobili smo, France in Ivan skrajšan, jaz pa poln rok. Po okreptilu smo sedli na voz in se odpeljali. Doma smo natožili drog in kroge in jih odpeljali v sosedno župnijo, kjer smo imeli drugi dan na vnebovzetje odsekovno propagandno prireditev.

Dan odhoda se je bližal. Razveselili smo se, ko smo zvedeli, da bomo služili vsi pri enem polku. Da se poučimo o razmerah na jugu in da se tudi duhovno pripravimo za naš pot v vojaško službo, smo se udeležili rekrutskega tečaja. Za vedno mi bo ostal v spominu č. g. Tumpej s svojo šaljivostjo in dovtipnostjo. Sicer zelo izobražen duhovnik, v osebnem pogovoru pa tako priprost in domač. Njegova predavanja in globoko zasnovani govori so nas tako vzpodbudili, da si je goloco vsak sam v sebi sveto prisegel, da hoče tudi pri vojaki ostati zvest orlovstvu. Mistiti smo si, takega bi rabili pri nas, ta bi žel uspehe. Zadnji čas sem čital v misijonskem listu, da pastiruje sedaj v Južni Srbiji med tamošnjimi katoličani. Bog mu daj med južnimi Slovani mnogo sreče in uspeha v širenju Kristusovega kraljestva. Tudi glede higiene in moralnega življenja pri vojaki smo dobili pouk. Kakšne koristi nam je bil ta tečaj, smo se šele pozneje spoznali.

Odsek nam je napravil poslovilni večer s čajanko. Fantje so peli in se šalili, v nas je pa ležala nekaka mora. Spominjali smo se življenja v odseku, med fanti, rodnega doma, staršev, bratov in sester in vsega, kar nas je vezalo na domači kraj in ljudi. Ob zaključku večera nam je predsednik govoril v srce segajoče besede, da tudi tam daleč ostanemo to, kar smo bili dosedaj in ko odslužimo, se vrnemo zopet nazaj med brate v orlovske vrste. Obljubljajoč zvestobo, smo si podali roke s smehljajem na licih, a v srcih je bila žalost, ki je gledala v nepoznano in zastrlo prihodnost.

Dan slovesa je prišel. Drugi fantje so se že dva dni pripravljali na odhod v gostilnah, da si s pijačo odženejo žalost in tužne misli. Da je bilo v njihovih glavah alkohola čez mero, so pokazali na kolodvoru, v vlakcu in pozneje na vojnem okrožju. Mi smo šli k prijateljem in sorodnikom, da se poslovimo in vzeli slovo od domačih, ki je najtežje. Bil je lep spomladanski dan in toplo solnce nas je ogrevalo, ko smo odhajali po poti, na kateri smo srečali starega moža. S solzami v očeh nam je ponudil v slovo desnico rekoč: »Ali ima Orel res tako moč, da vzgaja fante, ki ne pijejo?« Za nami je tonila rodna vas, z njo delovanje v družtrih in prijetni spomini. Molčali smo, vsak s svojo težo v srcu je trpel, v glavi pa je bilo polno misli, ki so nas vezale na društvo in rodne domove.

Vlak prihaja. Še zadnjikrat podamo roke, solze v očeh, obrnemo se in vlak že drdra mimo znanih hiš in domačega polja. V pol ure smo na sedežu vojnega okrožja, kjer nas porazdelijo na polke. Mi smo čakali v kasarni drugega dne, nedelje, da se odpeljemo na mesto našega službovanja v Makedonijo. Pred odhodom iz kasarne so nas prišli obiskat bratje Orli, da se še enkrat pogovorimo pred odhodom. Mi smo se držali na smeh, da zakrijemo notranjo bol, ki nam ni dala besede za odgovor bratoma. Samo »Bog živi!« in mahanje z robcem v pozdrav Orlom in slovenski domovini. Odhajali smo v nepoznane kraje, ne vedoč, kdaj se vrnemo med svoje drage.

In vozili smo se naprej, postaja za postajo skozi Zagreb, Hrvaško, Slavonijo in rodovilni Srem. Gledali smo skoz okna, opazovali ljudi in kraje, obnavljali spomine in delali načrte za v bodoče. Skozi Beograd smo se vozili ponoči in tako naprej, tri dni in tri noči, da smo dospeli v središče Južne Srbije. Še malo vstran z vlakom in potem peš za albansko mejo, kjer je bila naša garnizija. Mi trije vedno skupaj, kol pravi rodni bratje, kar je imel eden, to smo imeli vsi in narobe. Veselili smo se, da bomo lahko vedno skupaj. Ko smo prišli na poveljstvo polka, smo šele zvedeli, da je polk razdeljen v dve garniziji. Jaz sem bil prideljen prvi, France in Ivan pa drugi. S solzami v očeh

smo se ločili z obljubo, da si bomo zvesto dopisovali. Že drugi dan sem dobil vojaško uniformo in puško in začel sem vežbati. Kot telovadcu mi vežbe niso delale preglavic in tudi srbohrvaštine sem se hitro priučil. Kadar sem imel količkanj časa, sem pisal, največ domačim in bratom Orlom, Francetu in Ivanu pa šele po dolgem času. Ne vem, zakaj mi je bil samo domači kraj vedno pred očmi in polje, katerega sem že kot otrok zelo ljubil. Odpisal mi je France, pozneje tudi Ivan, oba sta skrivala svojo bol, poznalo pa se je obema, da nista zadovoljna. Trpeti je treba za domovino, je dejal v nekem pismu Ivan in trpeli smo vsi, ne da bi razodeli eden drugemu, hoteč pokazati, da smo junaki.

Hodil sem vsako nedeljo k maši v katoliško cerkev, kjer edino sem se počutil kakor doma. Molitev lajša vojaško življenje mnogim, ki se doma za cerkev in molitev sploh niso zmenili. Živeli smo prav po vojaško. To življenje je glede hrane sicer malo skromnejše kakor doma, pa glede dela tudi lažje, razen v začetku, ko so glavne vežbe.

Polekali so meseci, bližala se je zima, ko sem prejel pismo od Ivana, v katerem mi poroča, da v par dneh odideta s Francetom domov, ker jima gre rok službe že h koncu. Pomislil sem na svoj še enkrat tako dolgi rok službe in milo se mi je storilo ob misli, kako prijetno bo drugo leto ob času prireditel in nastopov, a jaz bom še tu doli daleč na jugu. V upu, da bom tudi jaz dočakal ta dan, ko bom prost vojaške suknje, sem se polotražil in odpisal Ivanu in Francetu, ki sta bila že doma, da se poprimeta dela v organizaciji ter mi poročata o uspehih. Zvesto sta mi dopisovala in tako krajšala službeni rok, ki je tekel h koncu. Vojaške službe sem se sicer že precej privadil in tudi tovarišev sem imel več, eden iz Hrvaške je bil istega duha kakor jaz, vendar me ja neizrečeno vlekle domov k staršem, bratom in sestram in v organizacijo k bratom Orlom, ki Ivanu in Francetu. Radoveden sem bil, ali sta ostala ista navdušena borca za naše ideje kot sta bila nekdanj v prvih letih.

Prvo nedeljo po moji vrnitvi smo prišli skupaj vsi trije. Že oddaleč sta me pozdravljala, mi stisnila roko in naših pogovorov ni bilo konca. Celo nedeljo smo bili skupaj, se pogovarjali o vojaškem življenju in obujali spomine iz preteklih dni. Pozno na večer smo se razšli in pred odhodom smo se domenili, da romamo prihodno nedeljo v bližnjo romarsko cerkev, se zahvalit Mariji za srečno vrnitev. Še posebno pa, da nas je zdrave na duši in na telesu pripeljala nazaj v rodne domove in v orlovske organizacije. Danilo se je, ko smo se drugo nedeljo peljali na kolesih k Mariji poravnat svoj dolg. Opravili smo spoved, klečali skupaj pri Gospodovi mizi, zatopljeni v zahvalno molitev. Ko smo odhajali iz cerkve, je vzhajalo izza gor jesensko sonce v vsej svoji čarobni jutranji zarji, nas vabilo k sebi in nam kazalo pot v bodočnost. Veselje nam je sijalo iz lic in srce je bilo polno najlepših čustev. Nobeden izmed nas ni hotel motiti tega veselega razpoloženja v naših dušah, zato smo molčali.

Ko smo prevozili že skoro polovico pola, je naenkrat Ivan, kateri je bil znan, da ni rad govoril, prekinil naš molk. Govoril je kakor govornik, ki si je v svesti resnice, ki jo bo povedal. Videl sem, da ne govori z jezikom, temveč s srcem in dušo, ki sta bila prežeta prepričanja resnice. Kakor v sanjah sem poslušal njegove besede, kakor da so moje notranje misli in si jih ne upam motiti. On pa je še bolj resno kot kdaj povelje pred vrstami telovadcev izrekel: »Ako bi imelo orlovstvo samo ta namen, da vzgoji v mladem fantu čut za čast in poštenost, je storilo več kot dovolj. Kotiko fantov, ki so doma sicer bili pošteni, pozneje pa ko pridejo na tuje, zabrede na opolzka tla. Vedno bom hvaležen orlovske organizaciji, ki me je vzgojila fanta značajnega in poštenega, ki tudi pri vojakih ne pade in ne podleže zapeljivanju slabih tovarišev, kateri imajo kakor psovod tudi tu napeljane svoje mreže.«

France, ki je bil drugače šaljivec, je resno odgovoril: »Da, resnica je, zapeljivcev je psovod dovolj in najdejo se tudi pri vojaki, čeravno je tam tudi v tem oziru precej discipline. Fant pa, ki je Orel in je pred odhodom k vojakom vso svojo moralno silo črpal iz idej orlovstva, se ne more pokvariti.«

»In vendar, poglejta,« povzamem jaz, »tudi mnogo fantov, ki so bili pri Orlu, se pozneje zgubi pri vojaki, in ko se vrnejo od vojakov, se za organizacijo sploh ne zmenijo.«

»Pač ne razumejo, kakšne koristi je za fanta orlovska organizacija,« je nekako čudno povedal Ivan. »Je pač tako, nekateri ne morejo razumeti našega dela, drugi pa, ki bi lahko, nas pa nočejo,« mu odgovorim jaz.

Tedaj se razzname France: »Ne razumejo našega dela, ker ne iščejo v njem resnice. Povem vama, da je edino orlovstvo poklicano, da vzgoji nov rod z več kulture in tudi z več vere, mladino, ki bo iskala svojo umsko izobrazbo v lepih in poučnih knjigah, ne pa v gostilni in na plesu. Tudi vere je treba, ne samo v cerkvi in doma, temveč je treba vero pokazati tudi v javnosti. Mnogi pa danes ne iščejo resnice življenja tam, kjer je, pač pa tam, kjer je laž. Zato je naše delo tako težko, ker je laž navidez lepša kot resnica. In tako tisti, ki iščejo resnico, je ne najdejo, ker jo iščejo v laži. Mi pa delajmo in širimo našo orlovske ideje med mladino, da se vzgoji nov rod, katerega kvas smo mi!«

Mesec dni pozneje je bil na jesenskem obtnem zboru izvoljen Ivan za načelnika, jaz za voditelja naraščaja, France pa, da bi dal korajžo mlajšim članom, se je zaveroval v orodje.

Franjo Strah:

Fantje, gremo!

Kam, pa sedaj, pa kako? — saj ni treba menda, da bi vam še to razlagal na drobno.

V Prago!

Hej, fantje, zastonj je skoro vsaka beseda! Če vam rečem, da so Čehi dobri ljudje, saj jih ne poznate! Toda jaz jih in vam povem, da so. Kdor je še bil pred leti v Brnu, ta že ve! Za vse tiste, ki so bili, bi skoraj prisegel, da pojdejo tudi v Prago, samo če bodo kakorkoli mogli. Drugi pa pojdite in se prepričajte sami. Ne bo vam žal!

Fantje, gremo, gremo...

PRESEDNIKOVO POROČILO

na občnem zboru S. O. Z., dne 30. septembra 1928.

Poročila posameznih odbornikov so podala dosti jasno sliko o delovanju predsedstva. Da pa bi bila slika še jasnejša, naj omenim, da je v procvit orlovstva v preteklem letu svoj prosti čas dalo predsedstvu v pomoč 81 bratov in prijateljev našega gibanja; k tem pa pride še 42 sodnikov pri tekmah S. O. Z. in 17 bratov članov izven ljubljanskih podzvez. Razen navedenih orlovskih delavcev je zaposlila naša organizacija v centralni pisarni in v svojih podjetjih 11 plačanih moči. Skupno je torej stalo v preteklem letu samo v Ljubljani predsedstvu v pomoč 134 oseb. Vseh sej, na katerih je bilo predsedstvo zastopano, je bilo 485.

Radi popolnosti naj dodam, da je treba k temu številu dodati še delo s tečaji S. O. Z., ki zahtevajo posebne skrbi od strani predsedstva in da moramo zanje poiskati predavateljev, ki v prej navedenem številu naših sodelavcev niso všteti.

Nadalje niso vračunani obiski predsedstva pri O. P. in na O. P. svetih ter obiski pri odsekih; od odsekov je to leto predsedstvo obiskalo eno tretjino vseh odsekov S. O. Z.

Orlovski kapitelj.

Neopažen in večini članstva neznan je predsedstveni tečaj, nazivan orlovski kapitelj, ki se je vršil 9., 10. in 11. julija na Sveti gori pri Litiji.

Na tečaju, katerega sta se udeležili predsedstvi J. O. Z. in S. O. Z., člani O. P. in odborov, smo pregledali delovanje preteklega leta; obravnavali in izdelali smo program za sledeče poslovno leto; razpravljali o stanju orlovstva po vsej S. O. Z. in o potrebah poedinih krajev, preraševali vsa vprašanja, ki so zvezana z orlovstvom in h katerim mora orlovska organizacija zavzeti stališče.

Zahvala.

Navedeno število sodelujočih oseb ter množica sej nam dovolj razločno pove, da je bilo v tem poslovnem letu delo obilno in težko, odgovornost velikanska. Ko predsedstvo polaga račun o svojem hiševanju, mirno lahko reče, da je skušalo po svojih najboljših močeh in po svoji vesti čimbolj koristiti ugledu in moči celotnega orlovstva. Pri svojem delu pa smo se resno zavedali, da smo vsi bratje po organizaciji, da nas družijo krščanska načela in orlovski ideali, da smo torej dolžni »tam pomagat, kjer boli«. V svesti si teh načel, smo se bili vedno zavzeli za koristi celote in poedinih članov, kar se nam je v veliki meri posrečilo z osebnimi in pismenimi intervencijami. Smatram za prijetno nalogo, izreči s tega mesta v imenu celotnega orlovstva toplo zahvalo vsem bratom predsedstva, ki so, čeprav izčrpani od poklicnih dolžnosti, svoj prosti čas posvetili orlovstvu. Zahvaljujem brate urednike naših listov, vse sodelavce v O. P., v poedinih odborih, pri loteriji, pri stadionski prireditvi, v zadrugah »D. n. z.« in »Stadion«. Obenem iskrena hvala vsem oblastem in zavodom, ki so nas v našem delu podpirali.

Stadionska loterija.

Kot dediščino iz poslovnega leta 1926-27 smo prejeli drugo stadionsko loterijo. Ugled orlovstva, orlovska disciplina, požrtvovalnost in ljubezen članstva do organizacije — vse to je bilo stavljeno na preizkušnjo. Žrebanje dne 25. marca je presenetilo največje

optimiste: sreček nam je v Ljubljani zmanjkalo; neplačane so ostale le one, ki nam niso bile vrnjene in neplačane, t. j. 1400 sreček. Od 75.000 sreček so jih prodali samo člani nekaj manj kot 30.000 in s tem potrdili, da se Orel ne plaši žrtev, če gre za ugled, čast in dobrobit orlovstva. Pokazali ste, bratje, da vam je klic organizacije svet. Prepričali ste naše prijatelje in nasprotnike, da je Orel sila, ki je edina v stanju izvesti tako težko nalogo.

Razen odličnega moralnega uspeha, ki ga je želo orlovstvo z loterijo, je bil lep materialen uspeh. Čisti dobiček loterije znaša 378.327 Din.

Naj omenim, kar je samo po sebi razumljivo, da smo postopali pri loteriji skrupulozno pravično, nepristransko in postrežljivo, tako da so bili ljudje z dobitki izredno zadovoljni.

Bratje! Če bi v preteklem letu orlovstvo ne bilo nič drugega doseglo, kot da je tako sijajno izpeljalo drugo stadionsko loterijo, bi smelo samozavestno vzklikniti:

Glejte, to je sad orlovske organizacije!

Bratje, hvala vam in vsem, ki so pripomogli do tako krasnega rezultata; to nam je dokaz solidarnosti orlovske organizacije, saj sloni na delu, dokaz pa tudi naklonjenosti in zaupanja, ki ga orlovstvo uživa med slovenskim narodom.

Splošne tekme.

Vzporedno z loterijsko akcijo je tekla priprava za splošne tekme. Pojasniti članstvu pomen prosvetnih tekem in ga navdušiti za studij socialnih in gospodarskih vprašanj ter mu ta vprašanja primerno razložiti, je bila druga glavna točka letošnjega predsedstvenega programa. V dosegu tega namena je predsedstvo s podvezami in okrožji obiskalo vse odseke S. O. Z.; mnogo odsekov je dobilo obisk po večkrat.

Kako lepe uspehe smo želi pri splošnih tekmah, ste slišali iz poročila odbornika za prosveto in br. načelnika. Uspeh in obseg splošnih tekem je ena najsvetlejših točk orlovskega dela. Na polju prosvetnega dela orlovstva nobena naša organizacija ne dosega. Naš sklep pa mora biti: Vsak odsek na splošne tekme! Tedaj bomo smeli reči: Orlovstvo svoje vzvišeno kulturno poslanstvo med slovenskim narodom popolnoma izvaja.

Fantovski sestanki.

Fantovski sestanki so bistveni del orlovskega življenja in delovanja. Odsek, ki fantovske sestanke opušča, začne hirati; če pa jih opusti, umrje. Če pregledamo odseke, ki so opešali, ali one, ki tožijo, da orlovstvo ne ustreza tem ali onim razmeram, temu ali onemu stanu, bomo našli, da se v teh odsekih fantovski sestanki niso vršili, ali so prenehali.

Fantovski sestanki so se obnesli tam, kjer so združili prijetno s potrebnim, kjer so obsegali neprisiljeno zabavo, fantovske pomenke, nadomeščali nekdanji razgovor pod lipo in ono idilično fantovanje, ko se pošteni fantje zbero na vasi, iz njihovih grl pa zadoni dostojna narodna ali umetna pesem. V tem razpoloženju pa se na lahek in neprisiljen način vpleto točke o vzgoji in izobrazbi.

Ob zaključku sestanka mora čutiti vsak fant, da je bilo fletno, luštno. To mora tako učinkovati, da bo imel vsak brat občutek, da ga neka tajna sila žene tja v dom med brate, med prijatelje, ki ga željno čakajo, saj bi bilo brez njega veselje nepopolno.

Število fantovskih sestankov širom Slovenije nam je priča, da odseki prav pojmujejo te sestanke. Njih blagodejen vpliv pa opaziš, če stopiš v društveni dom; ob praznikih ga vidiš pred cerkvijo in na ulici, kjer Orli tvorijo krožek in družbo zase.

Vzgoja.

Današnji čas nam živo priča, da še daleč niso zaceljene rane, ki jih je človeštvu vsekala svetovna vojna. In te posledice tem bolj občutimo, čimbolj se splošne razmere konsolidirajo. Nemorala se očituje v strašnih zločinih v razuzdanem življenju, v izkoriščanju slabotnega, v sebičnosti itd. Današnja človeška družba je bolna, bolna, ker je izgubila izpred oči pravi cilj, posmrtno življenje, in se pogreznila v misel vsakdanjosti. Poteptala je ideale — pogreznila se je v materijalizem; izgubila je čut za čednosti — udingala se je službi za svoj lastni želodec in žep.

Vodstvo naše organizacije se je zavedalo in se zaveda, da preti tudi slovenskemu narodu in obenem orlovskemu članstvu nevarnost, da tudi njega napade ta nalezljiva bolezen; iskala je zdravila in smelo lahko trdimo, da je našla lek, kakršnega ne nudi nobena naših organizacij.

Verska vzgoja.

Verska vzgoja je bila in je pogoj za biti ali ne biti (Orlu). Izpolnjevanje verskih dolžnosti, življenje po božjem nauku je osnovna zahteva orlovstva. Kdor se v tej točki ne ravna po orlovskih načelih, ni pravi Orel, in če je morda tudi pomotoma zašel med naše članstvo, ga zdrav orlovski organizem izloči sam iz sebe.

Predsedstvo je, svesto si važnosti verske vzgoje, opozarjalo članstvo na praznovanje orlovskih praznikov, vabilo jih na duhovne vaje in jim svetlovalo pristop v Marijine družbe. Zavedajoč se, da je duhovnik poklican skrbeti za dušni blagor svojih ovac, smo storili kolikor smo mogli, da pritegnemo k orlovskemu delu tudi one gospode dušne pastirje, ki še niso aktualno sodelovali.

Moralna ozgoja.

Verska vzgoja nudi človeku najsolidnejšo moralno vzgojo. Za to so določeni predvsem fantovski sestanki pred orlovskimi prazniki; razen tega smo se trudili na vseh tečajih in obiskih, pri podrejenih edinceh fantom dati močan temelj za zdravo moralno življenje.

Kot opora za to vzgojo služi navajanje na varčnost, na treznostno gibanje, na nesebičnost in požrtvovalnost in ljubezen do dela. Koliko je storil za vzgojo vzgojni odbor, ste čuli; kaj so doprinesli naši listi, vam je znano.

Telesna vzgoja.

Duševna prepalost trešči človeka v brezno, od koder ni rešitve. Duševna revščina je zlo, ki človeka potiska ob stran, ga stavi v kot, mu reže tanke koščke suhega kruha.

Orlovstvo se bori proti navedenima duševnima boleznima; svojo misijo pa bi vršilo le napol, če bi zanemarjalo telesno vzgojo in telesno zdravje članstva. Telesno slabega narod niže ceni kot krepkega; bolnik in slabič nista za vztrajna in naporna dela; vsaka sapica jima škoduje, ju položi v posteljo, kjer sta sebi in okolici v nadlego in trpljenje.

Orlovstvo potrebuje duševno in telesno jakih fantov, zmognih za vztrajno in resno delo. Duševnim slabotnejšem orlovstvo ni namenjeno. Oni so nam v kvar. Telesno šibke orlovska telesna vzgoja krepi, vlija jim poguma, srčnosti, samozavesti, telesne moči rastejo in z njim se utrjuje zdravje.

Orlovstvo se zaveda resnosti telesne kulture, zato ji posveča vso pozornost in se z njo bavi, stremič za modernimi pridobitvami na tem polju. Cilj orlovske telovadbe, športa in atletike niso prireditve, marveč telesno zdravje članstva. Vzgojiti samozavestne, krepke in gibčne fante, to je naš cilj; prireditve so polaganje računov o delu in napredku na tem polju v dobi enega leta.

Naši letošnji nastopi v Ljubljani so bili rekordni po izvedbi programa in po udeležbi publike. Odkar obstoji orlovska organizacija, ni bilo za njene nastope takega zanimanja in nanje takega navala, kot letos.

Prireditve.

Unionska dvorana je bila trikrat napolnjena. Prvič 4. marca na akademiji J. O. Z., ko je zmanjkalo vseh vstopnic; dvorana je bila zasedena do zadnjega kotička in vendar ni mogla sprejeti mnogobrojnega občinstva, ki je moralo oditi. Prav tako je bila ista dvorana premajhna pri žrebanju druge stadijske loterije 25. marca. Dne 30. junija smo akademijo J. O. Z. ponovili; tudi to pot je bila velika unionska dvorana polna, dasi v Ljubljani vstopnic nismo prodajali, ker smo akademijo priredili za članstvo izven Ljubljane.

Res impozanten in presenetljiv je bil 1. julija naš pohod skozi ljubljanske ulice. Strunne vrste članov in članic, za njimi narodne noše, vmes 12 godb; na čelu 4 novi prapori, za njimi trojni prapori — bele pentlje na vitkih svetlih drogovih, na teh pa Orli, kot da sede na svojih skalnatih domovih. Bratje Čehi in Hrvatje so takoj zaprosili za dovoljenje, da si smejo nove prapore nabaviti, kar smo jim seveda dovolili po pristanku g. vseučil. prof. Plečnika, ki je prapore zasnoval in izdelavo najskrbneje nadziral.

Ob gostem špalirju, burnem pozdravljanju in sipanju cvetja je stremela orlovska bojna četa proti Stadionu.

To armado je gledal skozi okno tudi ugleden osivel gospod, ki je mnogo žrtvoval za orlovstvo; s solzami v očeh je dejal svojemu prijatelju: »Nismo zastoj delali. Ves naš trud in naše žrtve so stotero poplačane. Poglej!« In vzdihljaj mu je presekal besede.

In na Stadionu! Prezv. vladika, največji prijatelj in pokrovitelj orlovstva, katerega imamo čast pozdraviti na vsaki naši prireditvi, je opravil službo božjo. Oltarju nasproti je sviral godba in pevcii so peli »Zgrinjajo se vrste naše« in »Povsod Boga«. S tem, da je S. O. Z. izdala pesmi za enoglasno petje pri službi božji, je storila velik korak za nego cerkvenega petja; vsekakor veliko kulturno delo. Ko so člani na koncu nastopa na Stadionu zapeli »Mi smo Orli«, se je izjavil visok dostojanstvenik: »To petje pomeni veliko večje kulturno delo kot vsa telovadba.« In vendar je bil tisti gospod zelo navdušen nad izvedbo telovadnih točk.

Pogled na Stadion je nudil krasno sliko. V areni so se menjali člani, članice in naraščaj. S pobočja Stadionu so jih občudovale tisočglave množice občinstva; na okusno okrašeni glavni tribuni so bili največji državni dostojanstveniki: general Medić, kot zastopnik Nj. Vel. kralja, g. notranji minister dr. Korošec kot zastopnik vlade, g. general

Popovič je zastopal vojnega ministra, ljubljanski škof dr. Jeglič; poleg obeh slovenskih velikih županov in predstavnikov oblastnih skupščin so bile zastopane vse domače cerkvene, civilne in vojaške oblasti ter konzuli tujih držav. S severa je priletela jata čehoslovaških Orlov in ena Orlica, z jugovzhoda pa je prinesla velika četa Orlov in Orlic pozdrave hrvatskega orlovstva.

Organizacija.

Da bomo S.O.Z. dostojno zastopali v Pragi, je Orlovski kapitelj na Sveti gori napravil potrebne načrte. Izpeljavo priprav bo vodila J.O.S., ker ona organizira izlet.

Letošnje delovanje S.O.Z. na organizacijskem polju se vidi iz referatov poedinih poročevalcev. Osební stik z odsekovnimi člani, ki smo ga držali skupaj z O.P. in okrožji, je rodil zaželjene uspehe. Za organizacijsko delo je neobhodno potrebno agilno in resno delo okrožnih odborov. Kjer so okrožja poslovala, tam je bilo vse orlovsko delo živahno, članstvo vneto in izurjeno. Ako so še srenje priskočile v pomoč, je bila veriga odborov sklenjena in kri se je pretakala od sreca (S.O.Z.) po žilah odvodnicah (okrožja, srenje) po celem orlovskem organizmu.

Naraščaj.

Bodočnost orlovstva, njegova številčna in kakovostna moč leži v naraščaju. Tega se predsedstvo resno zaveda, svesta pa bi si morala biti tega vsaka edinica in sleherni član. Naša skrb za naraščaj odseva iz poročila odbornika za naraščaj; pridejati moram, da smo pri vseh obiskih dajali navodila glede organizacije in vodstva naraščaja; obračali smo se na osebe, ki naj bi skrbele za naš podmladek; vsem edinicam smo naročili, naj se pri vseh svetih in sestankih razpravlja o naraščaju. Odsekom smo izdali poziv, da obdrže vsaj en fantovski sestanek, na katerem bi se člani spoznali z organizacijo Mladcev; sklenili smo, naj se doda prosvetnim tekmam za sledeče leto kot obvezna tvarina organizacija naraščaja.

Razmerje Orla do ostalih katoliških organizacij.

Orlovstvo je živelo vse poslovno leto v prijateljskem razmerju s kat. organizacijami; odnosi z našo matico Prosvetno zvezo so bili prav pristrčni: O vseh zadevah, ki so tikale obeh organizacij, smo se skupno posvetovali in vzajemno delovali.

Prav tako smo bili v prijateljskem stiku z odborom Katoliškega narodnega sveta, ki je najvišja instanca in obenem direktiva za delovanje vseh društev in organizacij, ki zasledujejo katoliško kulturno smer.

Vodstvo naše organizacije je trdno stalo na stališču krščanskega solidarizma; stremelo je za tem, da se utrdijo vezi med vsemi katoliškimi društví. Svesti smo si bili, da je lahko razdirati, težko pa graditi, in pa, da je naše članstvo tako udano orlovstvu, da se ne bo dalo begati od orlovskih nasprotnikov.

Ugled orlovске organizacije.

Orlovstvo danes predstavlja silo, ki uživa splošen ugled in rešpekt. Vse državne oblasti, vse organizacije in vsi sloji so se prepričali, da Orla ne morejo in ne smejo nikjer prezreti. Do te stopnje smo se povzpeli s svojim delom, pripomogel pa je oseben stik, ki smo ga držali z oblastmi in društví, v katerih se Orel more uveljavljati.

Da Orel ohrani dobro ime, ki si ga je s težavo pridobil, zavisi od vsakega posameznega člana prav tako kot od vodstva. Naj omenim, da na stadionski prireditvi organizacija ni dvignila ugleda le s svojim telovadnim nastopom, na gotove kroge in osebe je najbolj učinkovala treznost, dostojnost in disciplinirano vedenje članstva po ulicah in na kolodvoru.

Bratje! Korakajmo odločno in trdno po tej poti! Oklenimo se organizacije, slušajmo nje glas in ne dajmo se motiti! Cilji, ki si jih je postavil Orel, so vzvišeni; sredstva, s katerimi hočemo svoj cilj doseči, prav ista, ki jih proglašajo katoliški shodi po vsej Evropi kot rešitev iz težkega socialnega in gospodarskega stanja, ki pretresa ves svet.

Prosim vas, bratje, imejte zaupanje v vodstvo, katerega vežejo z vami močne vezi ljubezni do orlovstva. Ta ljubezen daje predsedstvu sile in moči, da more vršiti težko, odgovorno nalogo. Podpirajte svoje centralno vodstvo in odbore vseh edinic vsak po svojih najboljših močeh. Skrbite za naraščaj in pomnožitev članstva. Tako boste najbolj pripomogli, da orlovstvo doseže našemu narodu v blagor svoje visoke cilje.

Ako se pojavijo med vami ljudje, ki bi vas hoteli orlovstvu odtujiti, zagreniti vam delo za Orla z različnimi zabavljanji in sladkimi vabami, zakličite jim:

Z razpetimi krili Orel leti
nad brezni človeških zablod;
ljubezen do Orla življenje sladi;
zaupajmo v Orla in njega pot!

Bog živi!

Bratje! Naprej!

(Predsednik Miklavževega odbora in starešina odseka govori na fantovskem sestanku odseka Ljubljana-Sv. Peter.)

Prireditev Miklavževega večera je pred nami. Z njo bo odsek Ljubljana-Sv. Peter zopet pokazal in dokazal, da ima v sebi mnogo življenja, mnogo moralne sile in tudi voljo, s katero zmore mnogo. Ni prireditev zadeva samo enega, ki nikakor ne bi zmoget tega izvršiti sam. Za tako prireditev je potrebna skupina, društvo delavnih, požrtvovalnih in tudi urejenih moči. Toda zavedati se morate, da od vsakega posameznika zavisi uspeh dela; ker vsak posameznik je del te skupnosti, celote. Kakor hitro popusti eden, nastane vrzel, ki se zelo težko zamaši in zakrije, posebno če je ta vrzel prizadeta na zelo občutnem, važnem delu te celote. Ne smemo misliti in živeti samo od slučaja. To je načelo, ki si ga moramo zapomniti za vselej in si ga dobro vtisniti v spomin. Zakaj to poudarjam? Zato, ker se prireditev Miklavževega večera ni prirejela samo dosedaj, in to osmič v Unionu, ampak se bo morala, poudarjam, morala, prirejati tudi v bodoče, in to ne morebiti izključno iz našega gmojnega stališča, ampak ker je postal Miklavžev večer v Unionu živa potreba Ljubljane. Da si je ta prireditev pridobila v javnosti tak ugled in priznanje, je vzrok v tem, da je prireditev izvršena dostojno in veličastno, čeprav brez vsake kričiče reklame. Vse, kar se je oglašalo v »Slovincu«, je edino; toda smelo trdim, da tega ne bere niti ena tretjina poselnikov prireditve. Da pa je prireditev tudi res priljubljena in zaželjena, je dokaz v tem, da so se sedaj že tretje leto razprodale vse vstopnice, čeprav smo jih od leta do leta napravljali vedno več. In četudi je bila v letu 1927. dvorana nabito polna — posetilo je prireditev z otroki vred 1722 oseb z vstopnicami, — jih je kljub temu še vseeno okrog 200 ljudi videlo prireditev, domalega vsi brez vstopnic. — Vse to nam torej dokazuje, da je Miklavžev večer v vsej Ljubljani zaslovel kot prireditev, katera se ne sme opustiti.

Ta zavest nas pa ne sme prevzeti, da se v bodoče ne bi toliko potrudili in bi ostali pri tem, kar smo nudili občinstvu dosedaj. Nasprotno! Od leta do leta nudimo lepše, popolnejše! Ta misel je prevečala dosedanji pripravljalni odbor, da je sklenil na svoji zaključni seji dne 20. decembra, ostati v sedanji sestavi in se sestajati k sejam skozi vse leto mesečno, ali vsaj na vsaka dva meseca, ter razpravljati in razmotrivati o novostih in popravljati ter spopolnjevati stare stvari, ki so se izkazale nezadostne in nepopolne, da jih nudimo sledeče leto boljše in lepše.

Pa ne samo občinstvo, ki prireditev želi in poseča, tudi razna oblastva in druga društva in ustanove, posebno pa uprava Uniona, poznajo našo prireditev in so se nanjo že navadili. Povsod nas upoštevajo in so nam naklonjeni, kar moram izrecno v tem oziru omenjati upravo Uniona. To pa ne mogoče iz golega dobičkarstva — saj ima z našo prireditvijo sicer ne prevelike zgube, toda dobička še manj —, ampak iz tiste naklonjenosti, ki smo si jo pridobili in že iz nujne potrebe, da je postal Miklavžev večer v Unionu — običaj.

Pa še eno in končno, da moramo to prireditev nadaljevati, ohranjati in gojiti, je dejstvo v tem, da smo si za to prireditev nabavili že toliko raznega električnega orodja in obleke, da bi bila velika in občutna škoda, če bi se vse to vsled neizrabljenja uničilo in pokvarilo. Po mojem mnenju in mislih smo izdali do sedaj tekom zadnjih štirih let okrog 8000 Din za inventar in garderobo. Zato je sedaj naša sveta dolžnost, da to vse ne samo skrbno čuvamo in hranimo, temveč tudi pravilno in pošteno izkoriščamo, za kateri namen je bilo pač nabavljeno. Še enkrat zato poudarjam, čuvajte in skrbno ter vestno hranite inventar, ker v tem je precejšnje imetje odseka.

Omenim naj nakratko prireditev v l. 1927. Nismo nazadovali za prejšnjimi leti, pač pa smo jo izvršili mnogo lepše od vseh; to pa kljub temu, da ste imeli odmerjenega precej manj časa kot prejšnje leto. Dan, ki smo ga morali pod pritiskom razmer prepustiti v druge namene, se nam je silno poznal. Toda pokazali in dokazali ste, da imate voljo napraviti in izvršiti nekaj, za kar se zavzamele, čeprav se vam stavijo zapreke in ovire. Čast in hvala vam! Priznati vam moram, da se je vsak posameznik potrudil po svojih močeh doprinesiti svojo pomoč za dobro stvar. Vendar moram pa tudi poudariti, da so se nekateri člani še posebno žrtvovali in doprinesli mnogo več, kot pa vsa celota. Bili so duše vsega dela in požrtvovalnosti. Zato zaslužijo, da jih navedem imensko: Br. Marjan Dobovšek, ki se je zelo potrudil in žrtvoval, da je izvedel električne napeljave; br. Smersu, ki je vse svoje moči zastavil v to, da se je spored prireditve tako lepo in veličastno izvedel. Njima je stal ob strani br. inž. Dolenc, in to kljub temu, da se je istočasno pripravljal na diplomski izpit, katerega je z uspehom položil deset ur po končani prireditvi Miklavževega večera. Kot zadnja duša prireditve pa je bil naš delavni in požrtvovalni br. Vene Vrhovec, kateri je po lastnem načrtu in svoji zamisli

podal in izvršil lepe, v modernem stilu zasnovane dekoracije, kar je bilo posebna novost lanske prireditve. Lahko rečem, da smemo biti nanj ponosni.

Vsi drugi smo pa samo pomagali tem štirim bratom, da se je mogla prireditve izvršiti vsaj napol tako, kot smo si jo želeli. Da ne rečem popolnoma, iz razloga, ker se nam še vedno stavlja stvari, ki nam zavirajo to delo. Toda volja je v nas, da se nam posreči tudi ostalo.

Bratje! Prosim vas, bodite in vztrajate vsi pri vsakoletnih predpripravah za to prireditve. Naj ne klonijo glave tisti, ki se jim dosedaj ni kaj posrečilo, ali se jim ni kaj ugodilo, kar so si želeli. Ne bodite malenkostni, ne izgovarjajte se, da nimate časa in podobno — zgledujte se na našem požrtvovalnem br. inž. Tonetu — in bodite res pravi Orli, močni, silni, krepki! Krepki in trdni tudi napram samemu sebi in svojim slabostim. Sami nič, skupnost vse! Šentpeterski Orel dokaže ravno z Miklavževim večerom, da živi, živi življenje silno: danes, jutri in vedno! Zato naj ga Bog živi!

Franjo Strah:

Kako so šli . . .

(Še nekaj drobtin.)

Hm!

Prečudna reč: kar me sredi ulice ustavi tisti brat, ki je pri ljubljanskih šentpeterskih za vse sicer, pa brez naslova, le črne očale je letos nositi začel, pa vame: »Hop, te že imam!« In me je zgrabil za rame, obrnil me na desno, velel »stopaj!« pa sva šla. Kar smejal se mi je v obraz, kaj sem mu hotel tedaj; sledil sem mu voljno, on pa je pravil in drobil, da sem mu komaj v mislih sledil: »Ti veš, hm! Z oném sva se menila in sva ukrepala, pa ne gre. Ne gre, pa ne gre! Veš, kar je nas v Ljubljani, pa da ti po pravici povem, prav vsi smo enaki in jo ni skoraj izjeme. Leni za tako reč, pusti, besedasti, joj, od ene do sto, pa še ni kraja! — no, ti jo pa čez polje krešeš vsak večer in tam za Savo se menda sprehajaš v mesečnih nočeh in potlej res ni čuda, da ti fantazija nikakor ne gasne in gine. Hop, fant, kar sedi, oné, pa pero zamoči in nam povej, kako smo kaj šli . . . Saj veš, tistikrat, ko si se razpisal in si po Stadionu drobtine lovil. Kaj strela, da bi te in pa oné! — — —«

Hvala Bogu, da je bil frančiškanski most in branjevke onstran mostu, pa opravi zanj in zame — sicer se bojim, da bi mi še prav do današnjega dne pel tisto o oné. Pa da mi zameril ne boš, fant, da sem najprej povedal, kako sva midva šla . . .!

*

No, kako pa takrat!?

Po pravici povedano: je križ s to stvarjo! Marsikaj bi moral grajati, kakor so se že ponovno grajale mnoge napake pri različnih slavnostnih sprevodih ali drugih pohodih. Toda prišel sem do vtisa, da kakšna še tako pogosto poudarjena in na pravi naslov rečena beseda navadno tako malo zaleže. Kljub temu naj bo, če ste že hoteli slišati tako besedo!

Predvsem menim, da bi moral imeti prav vsak član, ki v kroju gre pred toliko in toliko ljudmi, pred očmi, da ga vsa ta množica ljudi gleda, opazuje, motri z vseh strani, presoja, ocenjuje vsak njegov korak, vsak gib in kretanje njegovega telesa sploh. In ravno te zavesti sem pogrešal. Saj ne rečem, da pri vseh, toda bili so. In prav zato, ker jih je bilo malo, so se opazili tembolj. Zakaj navadno logično pravilo je, da pride nenavaden prizor, če še tako bežen, hipen, vse bolj do izraza, kakor pa recimo vsa ona lepo zaokrožena in harmonično zlita skupnost, ki jo je sicer vajeno oko pri gledanju ob takih prilikah. Je že res, da tudi celota sama in še kako vpliva na gledalce, toda neverjetno resnično je tudi, kako se vtisne opazovalcu, zlasti ako je ta vsestransko kritičen, v spomin še tako na videz malenkostna nepravilnost posameznika, čeprav je šla njegova podoba le bežno mimo njega. In to tembolj, če je nepravilnost opažena v množici onih, ki korakajo res vzgledno in tako, da jih je občudovati

treba. Tako, da na splošno vzbujajo priznanje in spoštovanje množice, ki jih je skozi in skozi ob ulicah motrila v špalirju.

Fantje, kar sem še hotel povedati, je tudi to: poudarjanje samega sebe ob takih prilikah ni na mestu! Saj razumem; da so nageljni lep okras fanta in njegov ponos, toda h kroju pa ne spadajo. Se tudi ne podajo. Vse, kar je izven obveznega in izven enotnosti, prav zares kazni!

K takim spadajo tudi tisti, ki so ali hote ali nehote pozabili, da tvorijo prav za prav le skupnost. Ki so pa pozabili obenem tudi nase in so menili, da so že izpolnili svojo in vseh dolžnost s tem, da so sploh šli. Pa so šli potem kakor že. Da so pač šli! Nič ne bom pravil, koliko je bilo takih in kako so grešili; utegnila bi se mi utrgati prehuda beseda in potem je spet

Dobermann, ki ima nemški rekord v skoku na daljavo: 7,53 m.

križ... Rečem in poudarjam pa za konec še enkrat in naj velja za vsakogar in za vse prilike: Če oblečeš kroj in greš ž njim na ulico, pomisli vedno, da te skrbno opazuje stotine ljudi skozi prav toliko kritičnih očal!

*

Pa še kakšno o sprevedu samem, kaj!

Bil je lep. Spretno urejen in razvrščen. Bil je resnična podoba ubranosti in izvirnosti. Zelo je k popolnosti in k mogočnemu vtisu pripomogla baš formacija. Table, ki so že časih sličile reklami in so le neprijetno trgale enotnost čet in odsekov, so šle. So pa zato napravili enotne čete, pa 40 mož. To da sicer lahko sprevedu nekoliko monotono sliko, toda če je moment pestrosti in različnosti, ki nam jo nudi orlovski kroj, orliški, naraščajski, trobentači, godbe, prapori, zlasti pa še lepe slovenske narodne noše, zadostno upoštevan in izrabljen, spreved ne more biti mrtev. In tudi ni bil.

Le škoda, da je odpadel dobro zamišljen, pa ne izveden mimohod vseh čet na Miklošičevi cesti. Na ta način bi fantje že tistikrat lahko sami vedeli in videli vse. Tako pa niso in moje že zavržene beleške bodo prišle prav.

Spreved so otvorili trije konjeniki v kroju z rogovi. Sledilo je še 15 trobentačev peš in mogočno so zadonele fanfare in odjeknile po ulicah... Potem za godbo pet tristolov s praporom na čelu, vmes trije novi, originalni, beli prapori S. O. Z. Zatam bratje Čehi, 10 po številu. Nato Hrvatje v dveh četah,

15 štiristopov. Spet godba in za njo mogočen zbor praporov, čez 40. Potem štiri čete Orlov po 40 članov, orlovska godba v kroju, za njo še 17 enako močnih orlovskih čet. Nato nekaj čet Orlic, tudi enako formiranih. Spet dolga vrsta Orlov, 8 čet. Njim je sledilo 6 čet Orlic, še 4 čete Orlov in spet 10 čet Orlic. Vmes je korakalo več godb in za konec lepe, številne skupine narodnih noš, okrog 180 oseb.

Fantje, tako sem jaz gledal, videl in štel in zapisal! Bog živi!

Po svetu okrog.

Telovadba.

Svetovaclavski orlovski dnevi. Dozdaj je znano, da se jih bodo udeležili v večjem številu: Angleži, Belgijci, Francozi, Holandci, Irca, Luksemburžani, Nemci (avstrijski in iz »Rajha«), Poljaki, Lužiški Srbi, Španci in Švicarji, tudi Amerikanci ne bodo zadnji, iz naše države pa bo samoobsebi umevno velika udeležba. V manjšem številu bodo prišli na zlet Portugalci, Romuni in celo Japonci (najbrž skupina kat. japonskih študentov). S posebnim parnikom bodo dospeli na prireditve ameriški Čehi in Slovaki. — Ob priliki zleta se bo vršila »Vaclavska razstava«; na njej bo polno dragocenih zgodovinskih spominov na sv. Vaclava iz raznih stoletij (poleg vrednostnih umetnin). — Pripravljani odbor za svetovacl. orl. dneve v Pragi je že najel od države prostor za prireditve: najlepši stadion v celi državi, ki je zanj država potrošila preko 10.000.000 Kč (1 češka krona = 1,7 Din). Najemnina za stadion, ki je oddaljen le četrt ure od sredine mesta, znaša 1.000.000 Kč; čas najemnine traja od 1. avg. 1928 do 1. avg. 1929.

Hrvaški Orli se resno pripravljajo za praški zlet. Nabirajo še prijave; društva naj ne pozabijo na »Čebelico«, ki bo omogočila članom udeležbo v Prago. HOS bo na teh orlovskih dnevih prvič nastopil pri telovadnih tekmovanjih.

Telovadni uspehi jugoslovenskih telovadcev. 10. avgusta so se končale telovadne tekme na olimpijadi. V tekmih vrst je dosegla prvo mesto Švica (1717 točk), drugo Češka (1712,25 točk) in tretje jugoslovenska vrsta (ki jo tvori le Jug. Sok. Savez) z 1648,75 točkami; v tekmih poedincev je zmagal Švicar Mies; pri tekmih poedincev na posameznih orodjih pa je odnesel prvo mesto na krogih Slovenec Leon Štukelj; dosegla je jugoslov. vrsta še eno drugo in tretje mesto.

Praški zlet in Japonci. V pisarni češke orlovske zveze v Pragi sta se oglasila 9. jul. dva odlična japonska reprezentanta iz Tokia. Živo sta se zanimala za vse podatke o nastanku, namenu in delovanju orlovske organizacije. Z njima je bil kot tolmač p. K. Kobajaši, član japonskega poslaništva. Omenili so jim tudi svetovaclavske orlovske dneve.

Na vprašanje, če bi se morda ne udeležili tudi Japonci teh slavnostnih dnevov, je p. Kobajaši obljubil, da bo o tej zadevi zainteresoval japon. katoliške študente v Parizu, a obenem je priporočil, naj orlovska organizacija goji stike s katoliško organizacijo »Gyosey Ghugakuku Jidamaši Kojimašikuc« v Tokiu, katere član je tudi p. Kobajaši. — Tako je možno, da bomo med raznimi narodi v Pragi imeli v svoji sredi tudi daljne katoliške Japonce.

Kaj pišejo o nas. Septemberska »Orlovska Straža« je prinesla daljše poročilo o julijski stadionski prireditvi v Ljubljani. Pohvalno se izraža o celotnem poteku prireditve in občuduje uspehe slovenskih Orlov, zlasti v vajah na bradlji in drogu, kjer jih imenuje mojstre. — Da bi ne bilo žalostnega 20. junija, bi se Hrvatje še v večjem številu udeležili stadionske prireditve, a kljub temu je dospelo blizu 100 bratov v Ljubljano. — V češkem glasilu »Telesna vchovac« je izšel uvodni članek o našem in hrvaškem orlovstvu. Med drugim piše članek: »Kolikor smo opazili v razgovorih z odborniki HOS in SOZ, stoje te organizacije popolnoma na naši višini, a v tehničnem oziru moramo napeti krepko še vse svoje sile, če bomo hoteli na mednarodnih tekmovanjih iti v isti vrsti z Orli iz Jugoslavije, da bomo izvojevali češki zastavi častno mesto.« Posebej se spominja članek še našega nadpastirja: »Kdo izmed nas ni občutil histega silnega vtisa, ki ga je napravila častita postava škofa dr. Jegliča, ki se kljub svojim visokim letom ni obotavljal, da spregovori svojim Orlom in Orlicam na prostranem ljubljanskem Stadionu pred silno množico, ki je z največjo pazljivostjo srkala sleherno besedo z ust svojega tako dobrega očeta, učitelja in voditelja.«

Iz Švice. Švicarska (lib.) telov. zveza je štela začetkom letošnjega leta v 21 podzvezah 1143 odsekov z 104.243 člani. Od teh je 35.617 telovadcev. Vsako tretje leto priredi zveza večjo telovadno prireditve. Letos se je vršila telovadna slavnost v Lucernu v dneh od 20. do 24. julija. V teh dneh so se vršila razna zborovanja, tekmovanje (posebno pozornost so vzbudila tekmovanja seniorjev) in javna telovadba; pri slednji je nastopilo okrog 800 odsekov z 18.000 telovadci na prostoru v obsegu 300×200 m.

Ceški Sokoli. Pokrajinski zlet ČOS se bo vršil drugo leto v Plznu; glavni dnevi bodo 5.—7. julija. Torej v prav istem času kot svetovaclavski orlovski dnevi v Pragi.

Iz Nemčije. V Leipzigu so se vršile 2. septembra medmestne telovadne tekme med Berlinom, Hamburgom in Leipzigm. Že v četrto je odnesel lovorov venec Berlin z 3435 točkami, Leipzig je dosegel 3068 in Hamburg 2823 točk.

Deutsche Jugendkraft. Vodstvo te organizacije je uvedlo za svoje člane vsak mesec eno nedeljo: »spielfreie Sonntage«, ko naj izostanejo telovadne ter sportne prireditve in podobno. Vzrok temu je prav dejstvo, da telesna vzgoja ni cilj, ampak le sredstvo do cilja, le del naše celotne izobrazbe. Seveda

taka nedelja ne more preprečevati vsestranske harmonične izobrazbe plemenitih duševnih in telesnih sil, temveč le odstranja enostransko pretirano precenjevanje telesne vzgoje. Ob takem dnevu naj se vsak sportnik spomni, da je Jugendkraftler član katoliške organizacije in da veljajo zanj še druge, višje dolžnosti, ki pridejo do posebnega poudarka in zavesti na tako nedeljo. — Organizacija se hoče, kar se tiče javnih prireditev, v bodoče omejiti v glavnem na okrožne zlete, kjer smejo sodelovati tudi sosednja okrožja, društvenih prireditev pa naj bo kolikor mogoče malo. Prireditve celotne zveze leta 1929. ne bo, pač pa naslednje leto ob desetletnici zvezine ustanovitve v Würzburgu.

IZ KRAJA ————— V KRAJ

Krekovo orlovsko okrožje.

V zadnjem dopisu sem omenjal prireditve, ki so nam bile na programu, danes moram popisati, kako so se vršile. Okrožnih tekem se je udeležilo 7 odsekov, prvenstvo je odnesel odsek Žiri z veliko diplomo, drugi odseki pa male diplome. Zato se zahvaljujemo vsem odsekom, ki so se odzvali tekmam in pokazali, kaj delajo o zimskem času doma. Res težava je pri naših odsekih, ki so tako oddaljeni med seboj, pa vendar se potrudijo, da se udeležijo naših prireditev. Zvezne prireditve se je udeležilo iz našega okrožja 84 članov v kroju, nastopilo je pa na Stadionu okoli 90 članov. — Za romanje na Sv. Višarje ki bi se bilo moralo vršiti dne 28. in 29. julija, nismo dobili potnega dovoljenja od italijanskega konzula, zato smo se obrnili k Gospej sveti na Koroško. S to potjo, katere se je udeležilo veliko število romarjev, smo bili enako zadovoljni, kakor da bi bili šli na Višarje. — Okrožna prireditve se je vršila dne 5. avgusta v Žirih. Dopoldanski sprevod je štel 238 članstva. Ob 3. uri popoldne po litanih v farni cerkvi je bil nastop s prostimi vajami članic (54), naraščaj deški (52), krogi (9), mladenke (26), drog, bradlja (12), naraščaj dekliški (34), mladci iz Škofje Loke in Žirov (24), članov (69). Odsek Žiri je jako dobro pripravil za lepo uspelo prireditve. — Tudi Železniška srenja je imela letos prvo srenjsko prireditve v Selški dolini, ki jo je vodil br. Žumer Niko. Srenja prav dobro napreduje.

V Škofji Loki je praznoval odsek slovesno blagoslovitev svojega novega prapora. — Vse prireditve v okrožju so se izvršile lepo in uspešno. Sedaj pa se pripravljamo na okrožni občni zbor. — Bratje! Smemo biti zadovoljni. Ure, ki smo jih žrtvovali za orlovstvo, so obrodile svoj sad. Kar sem naštel v tem dopisu, to so le zunanosti, ki bi ne imele nobene veljave, ako ne bi bili pri

tem delu tudi notranje rastle in zoreli. Koliko je vsak napredoval proti lepemu cilju, ki mu ga kaže orlovstvo, to mora presoditi v svoji duši vsak sam. Prepričan sem, da tudi v tem pogledu delo ni bilo zaman — in to je glavno. Bog živi!

Sv. Trojica v Slov. goricah.

Dragi bratje! Prvič se oglašamo v naši lepi »Mladosti«, da v kratkem opišemo naše delovanje in pokažemo, da ne spimo, temveč delamo za duha in srce. Telovadbo imamo še precej redno in šteje naš odsek 12 rednih članov telovadcev. Priredili smo tudi dne 22. julija krasno žaloigro »Užitkarji« v dvorani pod milim nebom, katero nam da ljubi Bog. Upamo, da se počasi Sv.-Trojiški Orel bolj poživi in se dvigne k solncu svetlobe, kamor naš Orel hiti. Drugič pa objavimo kaj več. — Bog živi! Brat Franjo.

Mariborska srenja.

Mariborska orlovska srenja je imela v nedeljo dne 9. septembra izlet k Sv. Petru pri Mariboru. Izleta so se udeležili člani mariborskega, hočkega, šentpeterskega in grušovskega odseka. Na sporedu telovadne prireditve, ki se je vršila po večernicah, so bile za člane proste, vaditeljske, orodne in lahkoatletične vaje, za članice proste vaje; obenem so ob velikem zanimanju gledalcev predvajale zelo lepo in pa »fair«-igro z žogo. V tehničnem oziru znači šentpeterski nastop v primeri z okrožno prireditvijo v Hočah neoporečen napredek. Največji interes publike je brez dvoma izzvala tekma pri skoku v višino za darilo. Pri tekmah, ki so se je udeležili nekateri gotovo talentirani skakalci, si je s skokom 150 priboril lično nagradno darilo (metalec diska iz bronovine) brat Lojze Macun. Na sporedu je bil tudi slavnosten govor urednika Dr. Vavovca, ki je v ognjevitih programatičnih izjavah prikazal visokociljne naloge orlovstva kot vodilne slovenske mladinske organizacije

cije. Pozdravil nas je tudi priljubljeni narodni poslanec Žebot, ki je obenem v imenu vseh udeležencev izrekel najiskrenejše čestitke domačemu g. župniku M. Štraklu ob 25 letnem jubileju župnikovanja. Udeležba od strani Mariborčanov in domačinov je bila zelo lepa. Sodelovala je godba Kat. omladine. Z veseljem opažamo, da se v mariborskem odseku posebno v zadnjem času in pa tudi z očitnimi znaki hvalevredne ambicije goji lahka atletika, kar je posebno važno radi tega, ker kažejo nekateri člani v tem oziru precejšno spretnost. S korajžo in veseljem naprej na tej poti!

Ribnica.

Bratu Jožetu Zadniku v spomin.

Dragi Jože, tako hitro si nas zapustil! Še ni dolgo, ko si bil še med nami, veselil se z nami, navduševal nas k delu in sam vneto delal doma, v dvorani, pri prireditvah. Sredi tega dela Te je zavrtna bolezen

† Jože Zadnik.

vrгла na smrtno posteljo. — Bil si mi prijatelj, delavec in svetovalec. Kar Ti je bilo najljubše v življenju, to Ti je bilo tudi v smrti: »Orli, delo, Stanko, Peter, sestra, mama« so bile zadnje besede, ki smo jih čuli v poslednjih trenutkih iz Tvojih ust. Poleg svojih si najbolj ljubil orlovstvo. Vse bi dal za Orle. Svoji mami si nekoč dejal, da bi posestvo, če bi bilo Tvoje, dal Orlom, da bi si postavili na njem orlovski dom. V orlovstvu si vedno živel, v njem je bilo Tvoje delo, veselje in zabava. Še vedno Te vidimo v njem zdaj kot majhnega Orliča, ki mu je bolezen že črpala mlado moč. Kljub temu od dela nisi odnehal, kajti videl si, kar naj bi spoznali vsi, da hoče vzgojiti Orel nov slovenski rod, kakor hoče domovina in Bog. — Dragi brat! Tvoja pot se je končala v Bogu, ki ga gledaš iz obličja v obličje. To je Tvoja sreča, za katero stremimo vsi. — Tvoj Stanko, predsednik.

Šmihel pri Novem mestu.

Da nas ne bo manjkalo tudi v letošnjem letniku »Mladosti«, naj nekoliko poročam o letošnjem delovanju našega odseka. Prvi dogodek je bil, da se nam je »izneverik« naš vrli br. Ivan Plut. Poiskal si je družico in se poročil. Na predvečer poroke nas je povabil na »krancelne«. Smo se mu pa tudi polnoštevilno odzvali; seveda pripravljani s primernimi nagovori in pesmijo. Naslednji dan pa smo se od njega poslovili pred farno cerkvijo polnoštevilno v krojih ter želeli njemu in nevesti obilo sreče v zakonskem stanu. — Četrtekovi orlovski večeri so bili tekom zime precej dobro obiskani. Tudi ob sobotnih večerih smo se bližnji bratje večkrat znašli v društveni sobi. V minulem poslovnem letu smo sejali 24 krat, sestankov smo imeli 36, telovadnih večerov pa 80. Menjaje smo si urili na teh večerih duševno in telesno moč ter se tako pripravljali na tekme, stadionsko prireditve in druge javne nastope. Pester spored smo pripravili za našo akademijo 20. marca skupno z Orlicami. Žal, zelo pogrešamo klavirja. Naklonjenosti tukajšnjega samostana ne moremo vedno izrabljati, na nabavo novega pa ne moremo misliti, dokler nimamo primerne prostora — nov Dom. Na okrožnih tekmah smo si priborili malo diplomo — po točkah smo od lani nekoliko nazadovali. Bratje, glejmo, da v prihodnjem letu to popravimo! Stadionske prireditve smo se udeležili polnoštevilno v krojih, postavili pa smo 17 telovadcev. V tekočem letu smo si nabavili nov prapor po načrtu g. prof. Plečnika, ki so ga bratje širom Slovenije med drugimi lahko videli 1. julija v sprevodu na ljubljanskih ulicah. Zgodovinski dan za naš odsek pa smo proslavili 5. avgusta. Ta dan smo skupno z novomeškim odsekom priredili večjo javno prireditve; dopoldne z blagoslovitvijo praporov in sv. mašo v kapiteljski cerkvi, kar je opravil mil. g. prošt K. Čerin s krasnim nagovorom, popoldne pa z litanijami v kapeli Božjega Groba na Grmu, ki jih je opravil naš g. župnik Terškan, nato pa z javno telovadbo in prsto zabavo. Nad vse lep je bil sprevod po cerkvenem opravilu skozi Novo mesto na telovadišče na Grmu. Raz hiš v Novem mestu in Kandiji je ta dan viselo nepričakovano veliko zastav. Tudi udeležba na popoldanski prireditvi je bila zelo velika. Novo mesto in okolica je s tem dokazala, da razume in zna ceniti naše delo. Nam pa je to v ponovni dokaz, da med ljudstvom stalno pridobivamo prijateljev. — Tudi drugim bratskim odsekom smo po svojih močeh pripomogli do uspeha. — Zagrebškega okrožnega zleta v Karlovcu so se udeležili štirje člani, belokranjske okrožne prireditve v Metliki osem članov in podzvezne prireditve v Črnomlju 16 članov. Vse orlovske praznike smo proslavili polnoštevilno v krojih s prejemom sv. zakramentov, ob državnih praznikih pa smo poslali zastopstvo k službi božji. Za naše Orličce smo nabavili 20

popolnih krojev, Mladcem pa 10 novopredpisanih pasov. — Naš naraščaj zelo pogreša vodjo. Br. Sitar, ki se je zanj največ zavzel in položil v Ljubljani tudi izpit za vodjo, je moral v vojake. V Subotici služi in piše, da se mu prav dobro godi. Vedeti hoče pa tudi vse, kako odsek deluje. Celo spored praporne prireditve sem mu moral poslati. Že sem ga pričakoval, da pade ta dan odkod na telovadišče; kajti naš »Nejc« je vseh muh poln. Drugi, tudi vojak, br. Lojze Jakše, je pa v Pirotu, menda za kuharja. Že prej je bil precej okrogel, kakšen bo šele zdaj, ko se vrne! Ta pa ni tako radoveden, ampak na »Bog živi« pa le v nobenem pismu ne pozabi. Pozdravljena oba in na skorajšnje svidenje! — Vstopili smo v novo poslovno leto S tem se bo življenje v odseku zopet poživilo. Zopet se bomo v dolgih zimskih večerih kovali v jeklene značaje, kakršnih domovina najbolj potrebuje. — Bog živi! Član.

Šmartno pri Slovenjgradcu.

Naš odsek je srečno preživel prvo mladostno dobo. Ustanovljen 8. septembra 1923, je dne 8. septembra 1928 obhajal petletnico svojega obstoja ter ob priliki tega jubileja s svojimi močmi priredil skupno z domačim orliškim krožkom dobro uspelo javno telovadno prireditev. Odsek ima nekaj prav dobrih telovadcev, ki so se tokrat dobro postavili na bradlji, drogu, krogih in pri skokih v višino s palico. Le žal, takšnih telovadcev bi lahko naš odsek imel več; pa imajo nekateri člani tako malo razumevanja in veselja za orodno telovadbo, ko imajo vendar na razpolago s tolikim trudom zgrajeno čep prav bolj majhno, a vendar popolnoma zadostno telovadnico z raznim orodjem. Imajo tudi salonski drog, krasno darilo enega največjih odsekovnih dobrotnikov č. g. Josipa Pretnarja. — Pa tudi prosvetno je nekaj prav dobro podkovanih in nikakor ne morem prezreti govornika — vodjo te prireditve, brata Razdevška, ki je tako mojstrsko izvršil svojo nalogo. Tu se jasno vidijo uspehi onih članov, kateri vsaj nekoliko sledijo orlovskim naukom. Mar ne veseli tak napredek posameznika, vse članstvo, mar ne veseli to tudi njega samega? Hvala vam vsem, bratje, kateri ste količkaj pripomogli k tako lepo uspeli jubilejni prireditvi. — Malo bi rad, g. urednik, opisal to petletno dobo našega odseka. Če bi se poslužil podrobne statistike, bi znalo biti malo predolgo in bi postala nevarnost za dopis, da ne najde milosti v Vaših očeh. — V jeseni leta 1922, ustanovljeni orliški krožek je dal pobudo našim fantom, da so pričeli misliti na ustanovitev odseka. Imeli smo mojsterskega voditelja v osebi č. g. kaplana Franja Urleba, kateri je pač moral s strani nasprotnikov marsikatero bridko prenesti. Pa vse je šlo dobro. Čim hujša so bila nasprotstva, tem živahnije je bilo delo v odseku. Že pol leta po ustanovitvi je odsek priredil v Slovenjgradcu lepo uspelo akademijo (25. 3. 1924).

Vse delo je lepo napredovalo pod predsedstvom uglednega starešine br. Rotovnika. Po pretoku dveletne dobe je bil izvoljen novi odbor, odsek je dal boljše člane tudi v srenjski odbor in tako vidimo v letih 1925. in 1926. v odseku zastoj. Ni šlo več gladko. Mnogi vrli člani so se izselili, zopet drugi odšli k vojakom in se vrtili brezbrizni za dobro stvar. Manjkalo je delavcev za naraščaj in sploh dobrih odbornikov. Vodstvo odseka so imeli v rokah, kakor tudi še danes, mlajši člani, ki pa so s pomočjo požrtvovalnega sedanjega č. g. kaplana Josipa Pretnarja vzdržali, mnogokaj v odseku tudi izboljšali. V letu 1926. smo imeli v Šmartnem tudi okrožno prireditev. Odsek je tekem cele dobe nastopal na vseh obveznih prireditvah, kakor je tudi tekmoval vsako leto in dobil razen enega pohvalnega pisma vsikdar diplome. Orodni telovadci se v telovadnici ponašajo celo z veliko diplomami iz leta 1926. — Glavna napaka pri odseku je premala skrb za naraščaj. Imamo izprašanega vodja Mladcev br. Serušnika, katerega pa snubijo tudi druga društva (ne sicer protiorlovstva) in tako je on še posebno ob poletnem času preveč zaposlen, kar morajo bridko občutiti tudi njegovi Mladci. Gotovo pa se jih bo pozimi bolj oprijel, ko bo več časa in žel bo uspehe ter hvaležnost Mladcev, kateri pa tudi verujejo le v njega — svojega vodjo; saj br. Serušnik ve, da ima teden 168 ur in bo rad v svoji dobrotljivosti daroval na teden eno uro Mladcem. Bog naj živi in blagoslovi njegovo delo! Veselih — razposajenih pa ubogljivih Mladcev mora imeti naš odsek in pa povrh za rezervo še dva tucata kričavih naraščajnikov, pa bo naša orlovska družina veliko bližje svoje popolnosti. Sestanki članov se vrše v splošnem bolj pozimi, ko so tudi priprave za tekme. Ob orlovskih praznikih redno pristopamo k Božji mizi, najde se pa tu pa tam tudi kakšen mláčnež, da napravi izjemo in izostane. Bratje, to v bodoče popravite. Ali nimamo tudi že žalostnih zgledov? Bratje, bodite ponosni na svojo orlovsko čast, bodite značajni vitezi in takšni boste sebi v neizmerno korist, občini in fari v korist, ponos in čast! Bog živi! — I. K.

Koroško okrožje.

Peta okrožna prireditev, topot v Mežici, je izpadla tako lepo, da je bila najlepša do sedaj. Po prihodu vlaka na Prevalje smo se odpeljali na rudniški železnici v Mežico, kjer so nas prisrčno sprejeli. Vršila se je nato skušnja. Po skušnji je bila služba božja. Cerkvni govor ter sv. maša je imel g. univ. prof. dr. Gregor Rožman. Vsak, kdor pozna njegove besede, ve, kako navdušuje orlovsko mladino. Ves govor smo ohranili v sreču kot zlat zaklad! Vršil se je nato po vasi sprevod: na čelu dva prapora. Opazilo se je, da orlovstvo v koroškem okrožju napreduje. Svirala je godba iz Mežice; fantje so v veseljem razpoloženju peli ter pozdravljali vaščane, kateri so jim metali z oken cvetlice. Javna

telovadba se je vršila popoldne ob 3. uri. Točk je bilo na sporedu 12. Ugajala je lahka atletika (skok s palico), orodna telovadba. Mladci ter domača vrsta sedmih članov, kateri so izvajali posebno vajo vzorno! Pripomniti bi bilo, da se članstvo tega okrožja bolj poprime orodne telovadbe, da bo moglo drugič tudi samo kaj pokazati. Tudi članske vaje so se dobro izvajale. Med telovadbo je imel govor prof. dr. Fran Sušnik. G. profesor domačin je znal povedati kaj je Mežiška dolina, kako je bogata, bogata posebno zato,

ker se zbira v njej orlovski rod, ki bo pomagal dvigniti ljudstvo. Po končani telovadbi smo se takoj zopet odpejali, veseli in zadovoljni, iz te prelepe koroške zemlje. Klic »Bog živi!« je donel v dolini iz mladih grl, dokler smo se še videli. Orli koroškega okrožja! Lepo je bilo pri vas; skrbite, da bo še lepše. Lepše pa bo, ko boste iztrebili še oni duh, ki nam je nasproten, ter ga nadomestili z orlovskimi! Bratje, pojdite iznova na delo, po delu pride zmaga! — Bog živi!

J. J—č.

UREDNIKOV RADIO

Krekovo okrožje. Dopis sem nekoliko krajšal, kakor vidiš. Zunanji nastopi naj bodo le ogledalo notranje rasti in vrednosti.

Šmihel pri Novem mestu: Vse je bilo dobro. Vzdržujte reden in živahen stik z brati pri vojaki. To je za odsek in za brate-vojake velikega pomena.

Mariborska srenja: Korajža in veselje velja! S tem se premaga vse in hitro napreduje, pa tudi fante privabi.

Šmartno pri Slovenjgradu: Poročilo sem z zanimanjem čital. Ko sami vidite, da premalo skrbite za naraščaj, vam ne bo težko v tem oziru se poboljšati. Vsak odsek se mora zavedati, da brez dotoka novih moči najmočnejši odsek izhira. Naraščaj je orlovstvo bodočnosti, zato veliko skrb obračajmo Orličem in zlasti Mladcem!

Tihi fant. Odgovor v pismu — najprej ko bo mogoče. Bog živi!

TO IN ONO

Popravek. V poročilu o uspehu tekem v letu 1928. (>Mladost< št. 7, str. 131, 132) je bila pomota. Pri nekaterih okrožjih je uvrščenih za V. d. (velika diploma) več odsekov. Veliko diplomu pa v resnici dobi samo en odsek v okrožju izmed onih, ki so dosegli vsaj 230 točk. Ta prvenstveni odsek je v poročilu naveden na prvem mestu. Drugi spadajo za označbo m. d. (mala diploma), čeprav so dosegli več kot 230 točk. Prim. Tekmovalni red str. 134, 135.

Nove knjige.

Šmarna gora, spisal Josip Novak. Ljubljana 1928. Založila cerkev Matere božje na Šmarni gori. (Str. 147.) Cena 14 Din, s poštnino 15 Din. — Šmarna gora kot priljubljena božja pot in izletniška točka je gotovo zaslužila, da svojim ljubiteljem in obiskovalcem v knjigi pokaže vse svoje zanimivosti. To željo je romarjem in izletnikom izpolnil g.

višji šolski nadzornik Novak, ki se je z mravljično pridnostjo potrudil, da je zbral vse podatke, ki se o Šmarni gori sploh morejo dobiti, v pričujoči knjigi. V lepem in prikupljivem jeziku opisuje lego, rastlinstvo, živalstvo, klimatične razmere, pota, turistične steze in razgled z vrha gore. Nato sledi zgodovina šmarnogorskega gradu in cerkve s posebnim ozirom na turške napade in na luteranstvo, opis cerkve, zlasti oltarjev in slik in zvonov. Slednjič poda pregled božje službe, romarskih procesij in vrsto šmarnogorskih duhovnikov. Vsak romar in izletnik in turist bo knjigo z veseljem prebiral, zakaj zdaj bo Šmarna gora zanj še bolj zanimiva. Naj bo knjiga toplotno priporočena tudi bratom Orlom, ki tako radi zlete na Šmarno goro in pa tudi iz tega namena, ker je čisti dobiček knjige namenjen za nove šmarnogorske zvonove, ki so bili letos na Veliki Šmaren slovesno posvečeni.

Vsebina 10. številke: Ob desetletnici zedinjenja. — Prosveta in vzgoja: V. Winkler: Oče naš. — Br. Janez: Zgodba treh src. — Carantanus: Ti svet krasan — naš Korotan. — Ton Vin: Premislimo. — Županov Lojze: V Orla ne verujem več. — V. Winkler: Pismo. — Br. Pongrac: Bratje. — Organizacija: Fr. Strah: Fantje, gremo! — Predsednikov poročilo. — Jože Gajeta: Bratje! Naprej! — Fr. Strah: Kako so šli. — Po svetov okrog: Telovadba. — Iz kraja v kraj: Krekovo orlovsko okrožje. — Sv. Trojica v Slov. goricah. — Mariborska srenja. — Ribnica. — Šmihel pri Novem mestu. — Šmartno pri Slovenjgradu. — Koroško okrožje. — Urednikov radio. — To in ono: Popravek. — Nove knjige. — Slike: Moravska orlovska družina ob blagoslovitvi novega prapora. — Dobermann, ki ima nemški rekord v skoku na daljavo. — † Jože Zadnik.

**JUGOSLOVANSKA
TISKARNA
LJUBLJANA**

**K L I S A R N A
L I T O G R A F I J A
O F F S E T T I S K
B A K R O T I S K
S V E T L O T I S K**

Prodajalna K. T. D.

H. Ničman, v Ljubljani

opozarja na svojo veliko zalogo poučnih knjig lastne založbe. Prav posebno pa priporoča govore dr. M. Opeke:

„Brez vere“, Din 6.—, „Za resnico“, Din 10.—, „O dveh grehah“, Din 12.—, „Velika skrivnost“, Din 18.—, „Zgodbe o človeku“, Din 28.—. Po pošti D 1:50 več.

Šolske zvezke

raznovrstne

poslovne knjige itd.

dobavlja p. n. trgovinam najceneje

**Knjigoveznica K. T. D.
v Ljubljani**

Kopitarjeva ulica št. 6/II

**Naša domača
Kolinska
cikorija**

**je izborna in izdatna
Zelo priporočamo!**

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je
Vzajemna zavarovalnica
v Ljubljani, Dunajska cesta 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo
2. Zvonove proti razpokam in prelomu.
3. Sprejema v novoustanovljenem življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.

Skupno premagamo skupne težave!

L. Mikuš, Ljubljana

Mestni trg števil. 15

priporoča svojo zalogo

**dežnikov,
solčnikov in
izprehodnih
palle**

Popravila izvršuje točno in solidno.

TRGOVINA

MARIJA ROGELJ

priporoča veliko zalogo raznovrstnega blaga za plašče, obleko in perilo, brisače, namizne prte, servijete, cvilih, fine nogavice za otroke, dame in gospode in veliko izbiro domačega izdelka. Perilo za dame in gospode. Izgotovljene obleke in plašči za velike in male, predpasniki za odrasle in otroke iz lista, hlota, kontenine in šifona. Blago dobro, prav nizke cene!

POZOR

kje kupujete

KLOBUKE, SRAJCE

kravate, dež. plašče, dežnike in dr. modno blago kupite najceneje pri „AMERIKANCU“, Ljubljana, Stari trg 10

Kupujte pri lastnem podjetju!

DRUŠTVENA NABAVNA ZADRUGA V LJUBLJANI (LJUDSKI DOM)

ima v zalogi:

**vse potrebščine za kroj, telovadne obleke, telovadne čevlje,
poslovne tiskovine in knjige za odseke.**

Tiskovine za Čebello. — Zaloga knjig „Orlovske knjižnice“. — Zaloga vseh potrebščin za šminkanje igralcev. — Sprejema vloge v Centralno Čebello.

Zahtevajte cenik!

Vzajemna posojilnica

v Ljubljani, r. z. z o. z.

na Miklošičevi c. poleg hotela „Union“
obrestuje
hranilne vloge najugodnejše

Varnost nudijo lastna palača, nad polovico delnic hotela „UNION“, hiše in zemljišča. — Krediti v tekočem računu. — Posojila proti poroštvu, vknjižbi na posestva itd. — Denar se naloži lahko tudi po poš. položnicah.

POZOR!

Najbolje in najceneje si nabavite vsa moška, fantovska in deška oblačila, dežne plašče kakor tudi srajce, kravate, naramnice, rokavice, nogavice, dežnike itd.

v novootvorjeni konfekcijski trgovini

Josip Ivančič, Ljubljana
Dunajska cesta št. 7.

NAJCENEJE se oblečete, akokupujete gotove moške in deške obleke domačega izdelka **JOS. OLUP** Ljubljana pri Stari trgu št. 2, ki ima v zalogi tudi sukno in hlačvino iz svetovnoznanih čeških tovarn ter vsakovrstne pletenine, jumperje, jopice in perilo. Obenem se priporoča znana **POD TRANČO** kjer se gostilna se točijo najboljše štajerska in dolenj. vina.

J. NEŠKUDLA

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 25

tvornica cerkvenih paramentov,
zastav in pribora

izdeluje:

orlovske zastave, trakove in ima v zalogi ves k zastavam pripadajoči pribor.

Naročila in popravila se izvršujejo pod strokovnim vodstvom najvestnejše in pod najugodnejšimi pogoji.

Proračuni, vzorci, načrti in vsa potrebna pojasnila franco in gratis na razpolago.

Telefon šte. 16.

Ustanovljena l. 1889.

Poštni ček 10.533.

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

Stanje vložnega denarja nad 800 milijonov dinarjev.

LJUBLJANA, Prežernova ul.

Stanje vložnega denarja nad 1 milijardo, 200 milj. kron.

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar. Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.